

The Study of Roots of Life Symbolism in the Chinese Novel “Red Sorghum”¹

Lalida Wissanu Wong

Chinese Section, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities,
Kasetsart University

First Author: lalida.wis@ku.th

Kanokporn Numtong and Chatuwit Keawsuwan

Chinese Section, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities,
Kasetsart University

Corresponding Author: kanokporn.n@ku.th, chatuwit.k@ku.th

Received: July 29, 2022 Revised: August 23, 2022 Accepted: September 1, 2022

Abstract

This article aimed to study the symbols representing the roots of life that appear in the Chinese novel "Red Sorghum" (红高粱家族) by Muo Yan (莫言). The study methodology is to collect data from the novel text; after that, take data for analysis, and write the results in descriptive analysis.

The study has found symbols that represent the roots of life appearing in the story consisting of 2 categories. First category is natural and geographical symbols, including 1. The red sorghum and 2. The black soil and The Black River. The second category is the sociological and cultural symbols, including 1. The red sorghum liquor, 2. The spring pancake, and 3. The grandmother. Each of these symbols conveys its own symbolic and cultural meaning that expresses the root of life, with a relationship that cannot be separated. At the same time, these symbols represent the roots of life, one of which has a common meaning that needs to be communicated is to survive. The roots of life reflect the basis of the existence of life and the struggle for the survival of human life. These symbols convey more than the words they appear. The roots of life appear in symbolic forms in this Chinese novel to convey the meaning of culture, the way of life. This is a part of a cultural system that readers and researchers are involved in determining the implications of the symbols appearing in the literature.

Keywords: Red Sorghum, Muo Yan, Roots of Life, Symbols in the Novel, Tamnan Rak
Thung Si Phloeng

¹ The article is a part of the PhD thesis entitled “The Study of Symbolism Appeared in Chinese Novel “Red Sorghum”, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University with Assoc. Prof. Dr. Kanokporn Numthong as the main advisor and Assoc. Prof. Dr. Chatuwit Keawsuwan as the coordinate advisor.

การศึกษารากเหง้าแห่งชีวิตสัญลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยายจีน เรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง”²

ลลิตา วิษณุวงศ์

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

First Author: lalida.wis@ku.th

กนกพร นุ่มทอง และ จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Corresponding Author: kanokporn.n@ku.th, chatuwit.k@ku.th

ได้รับบทความ: 29 กรกฎาคม 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 23 สิงหาคม 2565 ตอรับตีพิมพ์: 1 กันยายน 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเหาเหลียงจยาจู” (红高粱家族) ของมั่วเหยียน (莫言) ใช้วิธีการศึกษาด้วยการเก็บข้อมูลจากตัวบทนวนิยาย นำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์ และเขียนบรรยายเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า สัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในเรื่องประกอบด้วย สัญลักษณ์ 2 ประเภท ประเภทแรก คือ สัญลักษณ์ทางธรรมชาติและภูมิศาสตร์ ประกอบด้วย 1. ต้นข้าวฟ่างแดง 2. ดินดำและแม่น้ำดำ และประเภทที่สอง คือ สัญลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1. เหล้าข้าวฟ่าง 2. ขนมอบ่งม้วน และ 3. คุณย่า สัญลักษณ์แต่ละข้อต่างสื่อความหมายทางสัญลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเองที่ล้วนแสดงออกถึงรากเหง้าแห่งชีวิต ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ สัญลักษณ์ที่แสดงถึงความหมายถึงรากเหง้าแห่งชีวิตเหล่านี้มีความหมายสำคัญที่ต้องการสื่อสารร่วมกัน ประการหนึ่งคือการเป็นไปเพื่อความอยู่รอด รากเหง้าแห่งชีวิตเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงพื้นฐานของการดำรงอยู่ของชีวิตและการดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของชีวิตมนุษย์ สัญลักษณ์เหล่านี้สื่อความมากกว่ารูปคำที่ปรากฏ รากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในรูปแบบสัญลักษณ์ในนวนิยายจีนเรื่องนี้ จึงสื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรมและการดำรงชีวิต ซึ่งถือเป็นส่วนประกอบของระบบวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ที่ผู้อ่านและผู้ศึกษามีส่วนในการพิจารณาสร้างความหมายให้กับสัญลักษณ์ที่ปรากฏในตัวบทวรรณกรรม

คำสำคัญ: ข้าวฟ่างแดง, มั่วเหยียน, รากเหง้าแห่งชีวิต, สัญลักษณ์ในนวนิยาย, ตำนานรักทุ่งสีเพลิง

²บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาสัญลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยายจีนเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมี รศ.ดร.กนกพร นุ่มทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รศ.ดร.จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทนำ

นวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู”³ (红高粱家族) เป็นผลงานของมั่วเหยียน (莫言) นักประพันธ์ชื่อดังของจีน ผลงานเขียนของมั่วเหยียนได้รับความนิยมและเป็นที่จดจำในแวดวงผู้อ่าน เนื่องจากเป็นผลงานวรรณกรรมสร้างสรรค์ที่แตกต่างจากนวนิยายอื่น ๆ ด้วยกลวิธีการแต่งและการสื่อสารแนวคิดที่ต้องการนำเสนอได้อย่างแปลกใหม่น่าสนใจ ผลงานของมั่วเหยียนได้รับการแปลและได้รับการตีพิมพ์เป็นภาษาต่าง ๆ มากมาย ปัจจุบันรวมผลงานเรื่องสั้นและนวนิยายของมั่วเหยียนได้ทั้งหมด 92 เรื่อง ในปี ค.ศ. 1987 นวนิยายเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” ของมั่วเหยียนได้รับรางวัลนวนิยายความยาวขนาดกลางดีเด่นแห่งชาติจีนครั้งที่ 4 (第四届全国中篇小说奖) นวนิยายเรื่องนี้ถือว่าเป็นหนึ่งในผลงานที่ทรงพลังและดีที่สุดของมั่วเหยียน (Wang, 2015, pp. 142-143)⁴ จากผลงานที่โดดเด่นทำให้มั่วเหยียนเป็นนักเขียนชาวจีนคนแรกที่ได้รับรางวัลโนเบล สาขาวรรณกรรม (Nobel Prize in Literature) ในปี ค.ศ. 2012

เมื่อได้รับอิทธิพลจากแนวคิดสมัยใหม่ทางฝั่งตะวันตกในศตวรรษที่ 20 ผลงานส่วนใหญ่ของมั่วเหยียนเต็มไปด้วยความร่วมมือสมัย วรรณกรรมของมั่วเหยียนจะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักคือ การสื่อสารภายในจากตัวละคร แนวคิดสัจนิยมมายาที่เน้นความสมจริงของภาพลวงตาที่สร้างขึ้น และอารมณ์ขันสีดำ (Black Humor) ซึ่งเป็นอารมณ์ขันเสียงหัวเราะที่ได้จากการเสียดสี ถากถางดูถูก เยาะเย้ย และประชดประชัน วรรณกรรมเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” (红高粱家族) ถือเป็นนวนิยายของมั่วเหยียนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งสามประการอย่างครบถ้วน (He, 2020, p.60)⁵ นอกจากนี้วรรณกรรมเรื่องนี้ยังมีลักษณะเป็นวรรณกรรมแนวตามหาราก (สวินเกินเหวินเสวี่ 寻根文学)⁶ ซึ่งมีมั่วเหยียนเป็นหนึ่งในผู้ริเริ่มและเป็นต้นแบบของวรรณกรรมแนวตามหารากของจีนที่กำลังเกิดขึ้นในช่วงกลางทศวรรษที่ 1980 รูปแบบงานวรรณกรรมแนวนี้ผู้เขียนสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อมุ่งสะท้อนถึงจิตวิญญาณของชาชนบท และเป็นหนึ่งในประเภทของนวนิยายที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน เพราะถึงแม้ในปัจจุบันมนุษย์จะมีชีวิตที่สมบูรณ์พร้อมไปด้วยวัตถุและความสะดวกสบายแตกต่างจากอดีตเป็นอย่างมาก แต่สิ่งนี้กลับทำให้มนุษย์ยังรู้สึกว่ามีบางสิ่งบางอย่างได้ขาดหายไปจากชีวิต จนเกิดเป็นความโหยหาอาลัยอาวรณ์อดีต โหยหาจิตวิญญาณของผู้คนในอดีตที่ประกอบไปด้วยความเข้มแข็ง เรียบง่าย และความอบอุ่นเอื้อเฟื้อ วรรณกรรมประเภทนี้สามารถช่วยเติมเต็มความรู้สึกที่ขาดหายไปในชีวิตประจำวัน วรรณกรรมแนวตามหารากมักปรากฏสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตในเนื้อเรื่อง รากเหง้ามีตามหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556) ว่า (น.) ต้นเหตุ และ (น.) เหง้า, ลำต้นที่อยู่ในดินของพืชบางชนิด โดยแม่คำของ “รากเหง้า” คือ ราก (น.) ต้นเดิม, คำเดิม, เช่น รากศัพท์ ความหมายของคำว่า “ชีวิต” (น.) ความเป็น, ตรงข้ามกับความตาย ดังนั้นรากเหง้าแห่งชีวิต คือ ต้นเหตุและแก่นสารในการดำรงชีวิตซึ่งเป็นไปเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์

นวนิยายเรื่องนี้เป็นวรรณกรรมร่วมสมัยของจีน เนื้อเรื่องเป็นการบอกเล่าเรื่องราวผ่านคนรุ่นที่สามของวีรชนคนเถื่อนแห่งดินแดนเกาหมี่ตงเป่ย์ (高密东北乡) บริเวณแถบภาคอีสานของประเทศจีน ซึ่งเป็น

³ นวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” มีชื่อฉบับแปลภาษาไทยว่า “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” แปลโดยประทีปพร วิรัชโกศล

⁴ แปลและสรุปความโดยผู้วิจัยจาก 王小曼. (2015). 《中国现当代文学》. 北京: 北京大学出版社..

⁵ อ่านเพิ่มเติมใน 何文琴. (n.d.). 《浅谈〈红高粱〉的叙事魅力》. 读·闻·观: 西安, 60.

⁶ สวินเกินเหวินเสวี่ (寻根文学) เป็นรูปแบบงานวรรณกรรมที่ผู้เขียนสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อมุ่งสะท้อนถึงจิตวิญญาณดั้งเดิมของชาชนบท แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่ปรากฏขึ้นพร้อมกับแนวคิดจิตวิทยาชุมชน ผู้เขียนสร้างกระแสความโหยหาต่อสิ่งเหล่านี้และสื่อสารออกมาผ่านตัวบทวรรณกรรม (แปลโดยผู้วิจัย จาก Li, 2021, pp.1-2)

บ้านเกิดของทั้งผู้เขียนและตัวละครเอกในเรื่องดินแดนแห่งนี้มีทุ่งข้าวฟ่างสีแดงเพลิงทอดยาวสุดลูกหูลูกตา ตัวละครได้ถ่ายทอดวีรกรรมอันเหลือเชื่อของทั้งปู่ ย่า และพ่อของผู้เขียนที่มีชีวิตอยู่ในยุคสาธารณรัฐของจีน ในช่วงที่เกิดสงครามต่อต้านญี่ปุ่น (抗日战争 ปี ค.ศ. 1931 – 1945) จากเรื่องราวและวีรกรรมในเรื่องนี้ พิสูจน์ให้เห็นว่าผู้คนที่อาศัยอยู่ในดินแดนแห่งนี้เต็มเปี่ยมไปด้วยความรักและจิตวิญญาณอันแรงกล้า ไม่ต่างจากสีแดงเพลิงของทุ่งข้าวฟ่างที่ชูช่อสวยงาม ด้วยเนื้อหาที่แปลกใหม่ น่าติดตาม ประกอบกับตัวละครที่สมจริงและเต็มเปี่ยมไปด้วยจิตวิญญาณอันแรงกล้า ตัวละครโดดเด่นอยู่ในฉากชนบทซึ่งเต็มไปด้วยวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีสีสัน ผู้เขียนใช้จินตนาการสร้างฉากเหตุการณ์ในอดีตอันน่าตื่นตาตื่นใจ จนทำให้ผู้อ่านรู้สึกเพลิดเพลินและชื่นชมความงดงามของเรื่องราวเหล่านั้น การวางโครงเรื่องและเขียนเนื้อเรื่องในลักษณะนี้ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการเขียนของวรรณกรรมแนวตามหาราก ซึ่งเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่น่าสนใจนำมาศึกษาวิเคราะห์ นัยนัพัศ อธิษฐ์พัส (2561, หน้า 36) กล่าวว่า นวนิยายของมั่วเหยียนได้รับการยกย่องในด้านคุณค่าจากนักวิชาการตั้งแต่มานานที่เขาจะได้รับรางวัลโนเบล ยืนยันได้จากปริมาณและงานวิจัยจำนวนมากไม่น้อยที่นำเอานวนิยายของมั่วเหยียนมาเป็นตัวบทในการศึกษา

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2522, หน้า 15) ได้อธิบายคำว่าสัญลักษณ์ไว้ดังนี้ สัญลักษณ์เป็นศัพท์ที่ไทยเรานิยมใช้ โดยให้ความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Symbol คำนี้ในภาษาอังกฤษมีความหมายว่า เครื่องหมายเล็ก ๆ ที่เป็นสัญญาณบอกกล่าวไปถึงสิ่งหรือเรื่องที่กว้างขวาง การใช้สัญลักษณ์ในวรรณกรรมนั้นมีมานานแล้ว การใช้สัญลักษณ์มีอิทธิพลทั้งในบทละคร งานเขียนร้อยแก้วและร้อยกรอง นวนิยาย และแม้กระทั่งดนตรี โดยบุญยงค์ เกศเทศ (2536, หน้า 100-101) ได้กล่าวถึงเรื่องการใช้สัญลักษณ์ในการเขียนงานวรรณกรรมไว้ว่า การเสนอเรื่องโดยการใช้สัญลักษณ์ถือเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งในการแต่งวรรณกรรม การเสนอเรื่องโดยการใช้สัญลักษณ์ หมายถึง การใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งที่ต้องการ วิธีนี้เป็นที่นิยมในหมู่นักเขียนนวนิยายและเรื่องสั้นปัจจุบัน นักเขียนบางคนคิดสัญลักษณ์ขึ้นใช้เองโดยเฉพาะบางคนใช้สัญลักษณ์ที่เข้าใจโดยทั่วไป ผู้อ่านต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนจึงจะสามารถตีความได้ เมื่อผู้เขียนใช้สัญลักษณ์เป็นกลวิธีหนึ่งในการเขียนงานวรรณกรรมแนวตามหารากโดยกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สื่อความหมายในการดำรงชีวิตของผู้คน ณ ที่แห่งหนึ่ง สัญลักษณ์เหล่านั้นจึงแสดงให้เห็นถึงรากเหง้าแห่งชีวิตของผู้คน ณ ที่แห่งนั้น ในดินแดนเกาหลีมั่งเป่ย์ซึ่งเป็นฉากของนวนิยายจีนเรื่อง “หงเหาเหลียงจายจู” ผู้เขียนมีการใช้สัญลักษณ์ที่เกี่ยวพันกับการใช้ชีวิตของผู้คนที่นั่นตั้งแต่เกิดจนตายและปรากฏขึ้นซ้ำ ๆ ในเนื้อเรื่อง ซึ่งสัญลักษณ์เหล่านี้ได้แสดงให้เห็นถึงรากเหง้าแห่งชีวิตของผู้คนที่อยู่อาศัย ณ ที่แห่งนี้ อนึ่ง ยังไม่ปรากฏการศึกษาการใช้สัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับรากเหง้าแห่งชีวิตในนวนิยายจีนเรื่องนี้ การตัดสินคุณค่าของงานวรรณกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์หาความหมายและการวิจารณ์ ซึ่งการศึกษารากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในรูปแบบสัญลักษณ์จากการเล่าเรื่อง บทสนทนาและเหตุการณ์ในเนื้อเรื่อง พร้อมหาความเชื่อมโยงของสัญลักษณ์เหล่านี้จะนำเสนอข้อมูลชุดใหม่ที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์หาความหมายและตีความตัวบทวรรณกรรมตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน

จากมูลเหตุข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องรากเหง้าแห่งชีวิตสัญลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยเลือกศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่ได้อธิบายถึงคำจำกัดความของสัญลักษณ์และแนวคิดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ที่ปรากฏในงานวรรณกรรม ประกอบกับภูมิหลังของผู้เขียนและตัวบท เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และตีความสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในนวนิยายจีนเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” โดยแบ่งเป็น 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. คำนิยามและทฤษฎีเกี่ยวกับสัญลักษณ์

สัญศาสตร์แนวโครงสร้าง (Structural Semiotics) เน้นย้ำหลักการเรื่อง “โครงสร้าง” ที่ว่าค่าสื่อความหมายของสัญลักษณ์แต่ละตัวเกิดจาก “ความสัมพันธ์” ที่สัญลักษณ์ตัวนั้น ๆ มีกับสัญลักษณ์ตัวอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมในระบบเดียวกัน มิใช่ว่าสัญลักษณ์แต่ละตัวจะสื่อความหมายได้ด้วยตัวของมันเองโดด ๆ (นพพร ประชากุล, 2552, หน้า 320) เห็นได้ชัดว่าสัญศาสตร์แนวโครงสร้างเน้นศึกษาและให้คำจำกัดความความเชื่อมโยงระหว่างตัวสัญลักษณ์หรือสัญลักษณ์ที่อยู่ร่วมกัน กาญจนา แก้วเทพ (2552, หน้า 94-97) ได้กล่าวถึงการแบ่งแยกประเภทของความหมายที่อยู่ในสัญลักษณ์ของแฟร์ดีน็องต์ เดอโซซูร์ (Ferdinand de Saussure) สรุปได้ว่าประเภทและระดับของความหมายที่บรรจุอยู่ในสัญลักษณ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ ความหมายโดยอรรถ (Denotive Meaning) อันได้แก่ความหมายที่เข้าใจกันตามตัวอักษร ประเภทที่สองคือ ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) ได้แก่ ความหมายทางอ้อมที่เกิดจากข้อตกลงของกลุ่ม หรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะบุคคล ซึ่งโรลันด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) นักทฤษฎีวรรณกรรมและทฤษฎีสังคมชาวฝรั่งเศส เป็นคนแรกที่ริเริ่มประยุกต์แนวคิดของสัญศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมาจากภาษาศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์ภาพต่าง ๆ บาร์ตส์ได้กล่าวไว้ว่า “มายาคติเป็นระบบสื่อความหมายซึ่งมีลักษณะพิเศษตรงที่มันก่อตัวขึ้นบนกระแสน้ำสื่อความหมายที่มีอยู่ก่อนแล้ว” (วรรณพิมล อังคศิริสรรพ, ผู้แปล, 2544, หน้า 11)

เถกิง พัฒโนภาษ (2551, หน้า 35-50) ให้ความเห็นเกี่ยวกับสัญศาสตร์ไว้ว่า แต่ละคนอาจจะเข้าใจภาพเดียวกันแตกต่างกัน นอกจากนี้ความหมายที่เราให้แก่ภาพย่อมเชื่อมโยงกับปัจจัยทางวัฒนธรรม ทั้งนี้การสื่อความหมายในตัวบทวรรณกรรมนั้นอิงอยู่กับระบบความหมายแฝงที่รับรู้กันในสังคม ซึ่งเมื่อผู้อ่านนำความรู้ ความหมายเชิงสัญลักษณ์และมายาคติมาหาความหมายแฝงในวรรณกรรม จึงได้รหัสวัฒนธรรมที่ซ่อนทับบนรหัสภาษา (สายวรุณ สุนทโรทก, 2559, หน้า 1-3) สำหรับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์แล้ว สัญศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ จารีตปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมในเรื่องนั้นๆ หรือในงานวรรณกรรมที่ต้องการการสืบค้นและทำความเข้าใจ เห็นได้ว่าวัตถุที่ปรากฏและแสดงให้เห็นความหมายเบื้องต้น ต่อมาจะค่อย ๆ แปรเปลี่ยน ถูกเพิ่มเติมหรือลดทอนความหมาย กลายมาเป็นรูปแบบสัญลักษณ์ การใช้สัญลักษณ์ และการสื่อความหมายที่ปรากฏอยู่ในงานวรรณกรรม ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมประเพณี แบบแผนการดำรงชีวิต แนวคิดและแก่นที่ยึดเหนี่ยวความคิดและจิตใจของตัวละครในเรื่อง และสื่อความหมายถึงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ

2. แนวคิดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ที่ปรากฏในงานวรรณกรรม

ดวงมน จิตรจำนง (2527, หน้า 184) ได้อธิบายว่า “สัญลักษณ์ คือ สิ่งหนึ่งซึ่งกำหนดสมมติให้หมายถึงอีกสิ่งหนึ่ง เช่น รูปหัวใจเป็นสัญลักษณ์ของความรัก สีดำเป็นสัญลักษณ์ของความเศร้า มลทินหรือความชั่วร้าย เสียงพูดของมนุษย์เป็นสัญลักษณ์แทนความหมายที่ต้องการสื่อสาร เหล่านี้เป็นต้น” กุหลาบ มลลิกะมาส (2522, หน้า 128) อธิบายคำว่าสัญลักษณ์ไว้ในหนังสือวรรณคดีวิจารณ์ไว้ว่า สัญลักษณ์คือ สิ่งแทน (Symbol) ในความหมายกว้างที่สุด และสัญลักษณ์ในลักษณะของภาพพจน์นั้นอาจเป็นการเปรียบเป็น (Metaphor) ด้วยก็ได้การใช้สัญลักษณ์ (Symbol) บางอย่างแทน เพื่อให้ความเข้าใจ ความประทับใจ ตลอดจนความรู้สึกซึ่งได้ดีกว่าการอธิบายต่างๆ และการใช้สัญลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยายยังให้ความกระจ่างเกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม ตลอดจนการดำรงชีวิตของคนทั้งในอดีตและปัจจุบันอีกด้วย (อมรา เทศกรณ์, 2520, หน้า 3) ผู้อ่านนอกจากการอ่านเพื่อรับรู้แล้ว ยังต้องแปลความ

และตีความเพื่อให้เข้าถึงสิ่งที่เขียนต้องการสื่อไว้ในเนื้อความหรือตัวบทของวรรณกรรมอีกระดับหนึ่ง ดังนั้นสัญลักษณ์ จึงหมายถึง สิ่งแทน เป็นการใช้สิ่งหนึ่งซึ่งหมายถึงอีกสิ่งหนึ่ง อาจมีความหมายกว้างกว่าหรือแคบกว่ารูปสัญลักษณ์ก็ได้ นอกจากนี้การใช้สัญลักษณ์ในงานวรรณกรรมยังนำไปเพื่อการเพิ่มความลุ่มลึก ความรู้สึกลึกซึ้งซึ่งเป็นการเพิ่มความประทับใจและความงามทางวรรณศิลป์⁷

เมื่อผู้เขียนต้องการสื่อสารความหมายของเนื้อความหรือตัวบทของวรรณกรรมมายังผู้อ่าน ผู้อ่านนอกจากการอ่านเพื่อรับรู้แล้ว ยังต้องแปลความและตีความเพื่อให้เข้าใจถึงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อสาร เช่น เมื่อพบสัญลักษณ์ควรพิจารณาให้กระจ่างว่า ผู้เขียนต้องการใช้สัญลักษณ์นั้นเพื่อสื่อความถึงอะไร เชื่อมโยงได้กับอะไร หรือว่ามีความหมายเชิงลึกอะไรที่ซ่อนอยู่ในสัญลักษณ์นั้นหรือไม่ การใช้สัญลักษณ์ในงานวรรณกรรมจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อการพิจารณาความหมายของสัญลักษณ์ จนเกิดเป็นความเข้าใจร่วมกันของผู้เขียนกับผู้อ่านโดยไม่จำเป็นต้องใช้กลวิธีในการเปรียบเทียบโดยตรง นอกจากนี้การใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงความหมายโดยกว้างหรือความหมายในเชิงนามธรรมของภูมิหลัง ฉาก เนื้อเรื่อง และตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายจะช่วยให้ความกระจ่างเกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม ตลอดจนการดำรงชีวิตของคนในเนื้อเรื่องนวนิยายได้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

3. ประวัติและผลงานของผู้เขียน

มั่วเหยียน (莫言) มีชื่อจริงว่ากวนหมั่วเย่ (管谟业) เกิดในปี ค.ศ. 1955 ในเมืองเกามัณฑลซานตง มั่วเหยียนเป็นนักเขียนร่วมสมัยที่มีชื่อเสียงของประเทศจีน สำเร็จการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีจากมหาวิทยาลัยครุศาสตร์ปักกิ่ง (北京师范大学, Beijing Normal University) และได้รับปริญญาเอกกิตติมศักดิ์สาขาวรรณกรรมจาก The Open University of Hong Kong (香港公開大學) ปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษให้กับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงหลายแห่งในประเทศจีน มั่วเหยียนเริ่มมีผลงานเขียนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 และได้เขียนเรื่อง “หงเหาเหลียงจยาจู” (红高粱家族) เสร็จในปี ค.ศ. 1986 นวนิยายเรื่องนี้ถูกเขียนขึ้นโดยอาศัยจินตนาการในสร้างเนื้อเรื่องและความรู้สึกนึกคิดของตัวละครผสมผสานไปกับเรื่องราวความเป็นอยู่พื้นบ้านในชนบท ออกมาเป็นผลงานที่มีการพรรณนาตัวละคร แนวสมจริง (ซึ่งในภาษาจีนได้ให้คำนิยามไว้ว่า เป็นการใช้นวนคิดสำนึกนิยายมาผสมผสานกับเรื่องเล่าพื้นบ้าน ประวัติศาสตร์ และความร่วมสมัย จนกลายเป็นความสมจริงของภาพลวงตา “以幻觉现实主义融合了民间故事、历史与当代”) ด้วยลีลาการเขียนที่โดดเด่นแสดงออกถึงความสมจริงและจิตวิญญาณอันแรงกล้า ทำให้มั่วเหยียนได้รับรางวัลโนเบล สาขาวรรณกรรมในปี ค.ศ. 2012

มั่วเหยียนมีลีลาการใช้ภาษาที่โดดเด่นผสมผสานทั้งภาษาชาวบ้านและภาษาวรรณกรรมในตัวบทวรรณกรรม มีการใช้สัญลักษณ์เชิงเปรียบเทียบในงานเขียน ทำให้เกิดเป็นงานเขียนที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตและรากเหง้าของผู้คนออกมาได้อย่างชัดเจนมั่วเหยียนมีผลงานที่โดดเด่น ได้แก่ เรื่องตำนานรักทุ่งสีเพลิง (หงเหาเหลียงจยาจู 《红高粱家族》), เรื่องลำนํ้ากระเทียม (เทียนถึงชวนไถจื่อเกอ 《天堂蒜薹之歌》), เรื่องกบ (วา 《蛙》), เรื่องความเหนื่อยล้าแห่งชีวิตและความตาย (เซิงสือผีเหลา 《生死疲劳》), เรื่องทนต์ไม้จันทร์ (ถานเซียงสิง 《檀香刑》), เรื่องออกโตสะโพกใหญ่ (เฟิงหู่เฟยถุน 《丰乳肥臀》), เรื่องป่าชายเลน (หงซู่หลิน 《红树林》), เรื่องจิ้งกั (《酒国》), เรื่องโหว่ หมิงเตอะหงหลัวปัว

⁷ วรรณศิลป์ มีความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ว่า ศิลปะในการแต่งหนังสือ, ศิลปะทางวรรณกรรม, วรรณกรรมที่ถึงขั้นวรรณคดี, หนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดี

(《透明的红萝卜》) เป็นต้น รวมผลงานนวนิยายและเรื่องสั้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 จนถึง ค.ศ. 2009 ทั้งสิ้น 92 เรื่อง (Lin, & Xiao, 2011, pp. 182-186)

4. เนื้อเรื่องย่อ นวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” (红高粱家族)

เนื้อเรื่องนวนิยายเป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนเขียนเล่าถึงวีรกรรมของรุ่นปู่ย่าและพ่อแม่ของตนเองที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านชนบทบนดินแดนเกาหมี่ต่งเปย์ (高密东北) ในยุคสมัยสงครามต่อต้านญี่ปุ่นของจีนระหว่างปี ค.ศ. 1931-1945 โครงเรื่องหลักเกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1939-1941 โดยผู้เขียนจะเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตประกอบเสริมไปกับโครงเรื่องหลักที่ดำเนินเรื่องโดยการกล่าวถึง “ย่า” ที่มีชื่อว่า “ไต้เฟิงเหลียน” (戴凤莲) วัยเด็กมีฐานะค่อนข้างยากจน เพียงเพราะพ่อของเธอต้องการแลกเธอกับล่อคำหนึ่งตัว เธอจึงถูกพ่อแม่บังคับให้แต่งงานกับลูกชายที่เป็นโรคเรื้อนของเจ้าของโรงกลั่นเหล้าข้าวฟ่าง (高粱酒) สกุลซัน (单家) ตอนนั้นสกุลซันนับได้ว่าเป็นเศรษฐีของหมู่บ้าน ตั้งแต่วันแต่งงานเธอไม่ยอมให้สามีได้แตะเนื้อต้องตัว จนกระทั่ง 3 วันให้หลัง เธอต้องกลับไปเยี่ยมบ้านพ่อแม่ตนเองตามธรรมเนียมปฏิบัติ ขณะเดินทางกลับไปถึงบ้านเธอได้พบกับ “ปู่” หรือ “อู๋จิ้นเอ๋อ” (余占鳌) คนแบกเกี้ยวที่เคยแบกเกี้ยวพาเธอมาส่งแต่งงาน ไต้เฟิงเหลียนได้มีความสัมพันธ์อันลึกซึ้งกับอู๋จิ้นเอ๋อกลางทุ่งข้าวฟ่างสีแดงเพลิง และอีก 2 วันต่อมาได้เกิดเหตุร้ายขึ้นที่บ้านสกุลซัน พ่อลูกสกุลซันซึ่งเป็นพ่อสามีและสามีของเธอถูกฆ่าตายก่อนที่จะเดินทางกลับมาถึงหลังจากกลับไปเยี่ยมบ้าน ในเนื้อเรื่องเล่าว่าเป็นฝีมือของอู๋จิ้นเอ๋อ ชาวบ้านก็รำลึกกันจนทำให้อู๋จิ้นเอ๋อต้องหนีไปกบดานที่อื่นอยู่ระยะหนึ่ง แต่สุดท้ายไม่มีใครหาหลักฐานเพียงพอที่จะจับเขามาลงโทษได้ชะตาชีวิตของไต้เฟิงเหลียนพลิกผันจากหน้ามือเป็นหลังมือตั้งแต่เธอได้มีความสัมพันธ์กับอู๋จิ้นเอ๋อ บ้านสกุลซันซึ่งไม่มีทายาทสืบทอดทำให้ไต้เฟิงเหลียนกลายเป็นเจ้าของกิจการโรงกลั่นเหล้าข้าวฟ่างและต้องสานต่อธุรกิจของสกุลซันไปโดยปริยาย ต่อมาเธอให้กำเนิดทายาทที่เกิดจากอู๋จิ้นเอ๋อเป็นบุตรชายชื่อ “ไต้ว่กวน” (豆官) ซึ่งในเนื้อเรื่องคือ “พ่อ” ของตัวละครที่ผู้เขียนให้แทนตัวเอง ทั้งไต้เฟิงเหลียน อู๋จิ้นเอ๋อ และไต้ว่กวนทั้งสามคนใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านสกุลซันโดยไต้เฟิงเหลียนให้ไต้ว่กวนเรียกอู๋จิ้นเอ๋อว่าเป็นพ่อบุญธรรม

ด้วยฝีมือในการกลั่นเหล้าของลุงหลัวฮั่น (罗汉) คนงานเก่าแก่ของโรงกลั่นเหล้าที่บ้านสกุลซันและภายใต้การกำกับดูแลของไต้เฟิงเหลียน ธุรกิจโรงกลั่นเหล้าข้าวฟ่างกลับมารุ่งเรืองประสบความสำเร็จอีกครั้ง แม้ในการดำเนินชีวิตประจำวันจะมีปัญหาต่าง ๆ วนเวียนเข้ามาบ้าง เช่น ปัญหาจากกองโจรกลุ่มต่าง ๆ ในเกาหมี่ ไต้เฟิงเหลียนเคยถูกกองโจรจับตัวไปเรียกค่าไถ่ แต่ก็รอดชีวิตมาได้ด้วยปฏิภาณไหวพริบและความช่วยเหลือของอู๋จิ้นเอ๋อ หรือปัญหาภายในบ้านที่ไต้เฟิงเหลียนทะเลาะกับอู๋จิ้นเอ๋อ เพราะอู๋จิ้นเอ๋อไปได้เสียกับเด็กกำพร้าในบ้านที่ชื่อเลี่ยนเอ๋อร์ (恋儿) ทั้งยังตั้งเลี่ยนเอ๋อร์ขึ้นมาเป็นภรรยาอีกคน แต่ชีวิตยังดำเนินต่อไปได้ จนกระทั่งเมื่อกองทัพญี่ปุ่นบุกเข้ามารุกรานและยึดแผ่นดินบางส่วน of จีนโดยเริ่มบุกเข้ามาในพื้นที่ชนบทแถบมณฑลซานตงจนถึงดินแดนเกาหมี่ซึ่งฉากสถานที่หลักของเนื้อเรื่อง และเมื่อสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่สอง⁸ ได้ปะทุขึ้น ทั้งในช่วงนี้ยังมีสถานการณ์ความแตกแยกภายในประเทศระหว่างพรรคก๊กมินตั๋ง (国民党) กับพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่เกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนหน้า เมื่อทหารญี่ปุ่นเข้ามารุกรานจับเชลยแรงงานและปล้นทรัพยากรไปเป็นจำนวนมาก ลุงหลัวฮั่นและล่อของบ้านสกุลซันก็ถูกทหารญี่ปุ่นจับตัวไปใช้แรงงาน ต่อมาลุงหลัวฮั่นถูกทหารญี่ปุ่นลงโทษตกหนั่งทั้งเป็นเพราะคิดจะหนี

⁸ สงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่สอง เป็นสงครามที่เกิดขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ต่อมาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสงครามโลกครั้งที่สอง เรียกว่า “สงครามมหาเอเชียบูรพา”

อ้าวจั้นเอ๋อได้จัดตั้งกองกำลังอิสระที่ประกอบด้วยกำลังคนจากกองโจรของตนและชาวบ้านในเกามี่ เพื่อช่วยทางการเมืองปราบกลุ่มโจรที่ขายชาติ กลุ่มทหารจีนหุ่นเชิดของทหารญี่ปุ่น และต่อสู้กับภัยคุกคามต่างชาติ จนกองกำลังของอ้าวจั้นเอ๋อกลายเป็นศูนย์กลางที่ทำให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มคนจีนที่แตกแยก ซึ่งช่วยยุติความขัดแย้งของคนในเกามี่ลงได้และทำให้ทุกคนหันมาร่วมมือกันช่วยกันต่อต้านกองทัพทหารญี่ปุ่น ทุกคนร่วมมือเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการปกป้องเกามี่ ตงเป่ย์ดินแดนแห่งทุ่งข้าวฟ่างแดงอันเป็นบ้านเกิดของพวกเขาจากศัตรูต่างชาติ ได้เฟิงเหลียนหรือย่าก็มีส่วนช่วยเหลือในการต่อต้านทหารญี่ปุ่น เท่าที่บทบาทและหน้าที่ของสตรีคนหนึ่งจะทำได้ ย่าลงทุนกำลังทรัพย์เพื่อจัดหาเสบียงและอาวุธให้กองกำลังของปู่ และช่วยปลูกขวัญกำลังใจรวมพลังกลุ่มสตรีในเกามี่ให้เข้มแข็งพร้อมลุกขึ้นเผชิญหน้าต่อสู้ไปพร้อมกับกองกำลังของบุรุษ

ทุกคนในหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นโจร ชาวบ้าน คนพิการ ผู้หญิง และเด็กรวมกำลังกันต่อสู้กับกองทัพญี่ปุ่นที่เข้ามารุกราน อ้าวจั้นเอ๋อในฐานะหัวหน้ากองกำลังต่อต้านญี่ปุ่น นำกองกำลังต่อสู้กับทหารญี่ปุ่นในรูปแบบกองโจรหรือการซุ่มโจมตี ได้เฟิงเหลียนเป็นแกนนำของผู้หญิงในหมู่บ้านจัดหาเรื่องเสบียงอาหาร และเป็นผู้ออกอุบายความคิดต่าง ๆ เช่น ให้ใช้คราดวางขวางกั้นรถของทหารญี่ปุ่น จนต่อมาได้เฟิงเหลียนถูกยิงเสียชีวิตขณะเดินทางไปส่งเสบียงอาหารให้กับกองกำลังชาวบ้านที่กำลังยังต่อสู้กับทหารญี่ปุ่น เนื้อเรื่องบรรยายรายละเอียดเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความโหดเหี้ยมของทหารญี่ปุ่นไว้อย่างชัดเจน หลังจากการต่อสู้กันอย่างรุนแรงและกินเวลายาวนาน ชาวบ้านเสียชีวิตจากการสู้รบไปเป็นจำนวนมาก ทำให้กำลังคนของกองกำลังชาวบ้านเหลือไม่มาก แต่อ้าวจั้นเอ๋อและไต้กวนยังพยายามรวบรวมกำลังคนเพื่อมาต่อสู้ปกป้องหมู่บ้านจากกองทัพทหารญี่ปุ่นต่อไป ไต้กวนได้ช่วยชีวิตเซียนเออร์ (倩儿) เด็กสาววัยใกล้เคียงกันขึ้นมาจากบ่อน้ำที่ซ่อนตัวอยู่ ซึ่งต่อมาเซียนเออร์ก็ได้กลายมาเป็น “แม่” ของตัวละครที่ผู้เขียนใช้แทนตัวเอง ไต้กวน เซียนเออร์ และเด็ก ๆ ที่เหลือรวมพลังกันปกป้องศพของชาวบ้านที่เสียชีวิตในสงครามจากกองทัพสุนัขหลาเกสที่ต้องการจะเข้ามากัดกินศพเหล่านั้น ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่เหลือรอดต่างก็พยายามต่อสู้ดิ้นรนประคับประคองชีวิตให้อยู่รอดต่อไปในช่วงภาวะสงคราม

จากการตรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ แม้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับสัญลักษณ์ในนวนิยายเรื่องนี้อยู่บ้าง เช่น การศึกษาลักษณะสีแดงในนวนิยายเรื่อง “หงเหาเหลียงจยาจู” (红高粱家族) (Wen, 2007)⁹ และการศึกษาภาพลักษณ์ของสัตว์ที่ปรากฏในนวนิยายของมั่วเหยียน (莫言) (Li, W., 2018)¹⁰ เป็นต้น แต่ไม่พบงานที่ศึกษาเกี่ยวกับสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตในนวนิยายเรื่อง “หงเหาเหลียงจยาจู” (红高粱家族) ของมั่วเหยียน (莫言) โดยตรง งานวิจัยฉบับนี้จึงเป็นงานวิจัยที่ให้ความสนใจและความสำคัญกับการศึกษาสัญลักษณ์ที่สะท้อนถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในนวนิยายจีน เรื่อง “หงเหาเหลียงจยาจู” ของมั่วเหยียน

⁹ อ่านเพิ่มเติมใน 文丹. (2007). 《红高粱家族中红色原型解读》. 文学硕士学位论文, 湖南科技大学: 湖南.

¹⁰ อ่านเพิ่มเติมใน 李婉婉. (2018). 《莫言小说的动物意象》. 中国现当代文学硕士学位论文, 喀什大学: 喀什.

2. เพื่อหาความสัมพันธ์ของสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” ของมั่วเหยียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลจากเนื้อเรื่องในวรรณกรรมต้นฉบับ
2. แยกแยะข้อมูลเชิงสัญลักษณ์ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในวรรณกรรมต้นฉบับ
3. ศึกษาสัญลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยายที่สื่อความหมายถึงรากเหง้าแห่งชีวิตและตีความสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตเหล่านั้นจากการเล่าเรื่อง บทสนทนา และเหตุการณ์ในเนื้อเรื่อง พร้อมหาความเชื่อมโยงของสัญลักษณ์เหล่านั้น
4. นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การถอดเสียงเป็นภาษาไทยโดยยึดตามเกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธียไทย ของคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปีพุทธศักราช 2543 เป็นหลัก แต่ปรับให้ง่ายลงตามข้อ 3.2 ในเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งอนุโลมให้ถอดเสียง zh ch sh เป็น จ/ช/ฉ; ส/ซ โดยไม่ขีดเส้นใต้ก็ได้ ส่วนคำที่ใช้แพร่หลายแล้วในภาษาไทยใช้ตามความนิยมเดิม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้อักษรจีนไว้ในวงเล็บเมื่อปรากฏเป็นครั้งแรกเพื่อให้เป็นการสะดวกต่อการค้นคว้า

2. ศึกษาตัวบทจากต้นฉบับภาษาจีน ทั้งนี้ใช้สำนวนแปลไทยจากนวนิยายฉบับแปลไทยเรื่อง “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” ของ ประเทืองพร วิรัชโกศล ฉบับตีพิมพ์ปี พ.ศ. 2557 ของสำนักพิมพ์เอโนเวล เพื่อประกอบการยกตัวอย่าง เนื่องจากเป็นสำนวนแปลที่ผู้วิจัยเห็นว่าแปลได้ตรงตามต้นฉบับภาษาจีน โดยการถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินที่ปรากฏในฉบับแปลภาษาไทยเป็นไปตามเงื่อนไขและรูปแบบของสำนักพิมพ์เอโนเวล และกรณีที่ตัวบทบางตัวบทไม่ปรากฏในสำนวนแปลไทย ผู้วิจัยจะแปลเพิ่มเติม

ผลการวิจัย

จากการศึกษานวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” (红高粱家族) พบสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตปรากฏ ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง

สัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในเรื่องประกอบด้วยสัญลักษณ์ 2 ประเภท ประเภทแรก คือ สัญลักษณ์ทางธรรมชาติและทางภูมิศาสตร์ ประกอบด้วย

1.1 ต้นข้าวฟ่างแดง (红高粱)

ข้าวฟ่างเป็นอาหารที่สำคัญของมนุษย์ในหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในทวีปแอฟริกา ประเทศอินเดีย และจีน มนุษย์อาจบริโภคข้าวฟ่างโดยตรงเป็นอาหารหลัก โดยหุงต้มคล้ายข้าวหรือบริโภคในรูปของผลิตภัณฑ์ทำจากแป้งข้าวฟ่าง นอกจากนี้ยังใช้ทำเป็นอาหารสัตว์ได้ดีอีกด้วย โดยเฉพาะพันธุ์ข้าวฟ่างที่ดีจะมีคุณค่าอาหารใกล้เคียงกับข้าวโพด ซึ่งข้อได้เปรียบของข้าวฟ่าง

ก็คือ มีราคาถูกกว่า (ชยุตม์ อินตะยะ, 2557, หน้า 12) ข้าวฟ่างเป็นหนึ่งในพืชออกรวงของประเทศจีนสามารถเรียกอีกอย่างได้ว่าข้าวฟ่างแดง ข้าวฟ่างเป็นพืชสกุล (Sorghum Bicolor (L.) Moench) (ณรงค์ศักดิ์ เสนาณรงค์, 2533) เมล็ดข้าวฟ่างมีคุณค่าทางโภชนาการสูงมากและไม่เพียงแต่ใช้สำหรับการบริโภคโดยตรงเท่านั้น แต่ยังสามารถให้เป็นวัตถุดิบในการผลิตน้ำตาล เหล้า และไวน์ คุณสมบัติของข้าวฟ่างสามารถช่วยกำจัดการสะสมความร้อน และความผิดปกติในลำไส้และกระเพาะอาหาร มีผลในการทำให้กระเพาะอาหารทำงานประสานกัน และยังเป็นวัตถุดิบในการผลิตยาพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ได้เห็นผลชัดเจนคือยารักษาอหิวาตกโรค (Qianongwang, 2017, para.3)

ต้นข้าวฟ่างแดง หรือเรียกสั้น ๆ ในนวนิยายว่าต้นข้าวฟ่าง หรือ ข้าวฟ่าง เป็นคำที่ปรากฏบ่อยในเนื้อเรื่อง นอกจากจะเป็นพืชประจำถิ่นของเกามี่ตงเป่ย์แล้ว ผู้เขียนนำเสนอต้นข้าวฟ่างแดงในฐานะที่เป็นสิ่งที่ช่วยให้ชีวิตทุกชีวิตในดินแดนเกามี่ตงเป่ย์ดำรงอยู่ได้ ผู้เขียนใช้ต้นข้าวฟ่างแดงเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงจิตวิญญาณอันแรงกล้าของผู้คนที่อาศัยอยู่ ณ ดินแดนแห่งนี้ ซึ่งต้นข้าวฟ่างแดงล้วนมีความเกี่ยวพันกับชีวิตของผู้คนที่นั่นตั้งแต่เกิดจนตาย

(1) **ต้นข้าวฟ่างแดงเป็นจุดกำเนิดของชีวิต** ผู้เขียนนำเสนอว่าต้นข้าวฟ่างแดงเป็นปัจจัยที่ทำให้การกำเนิดชีวิตทั้งปวงในดินแดนแห่งนี้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและเป็นวัฏจักรหมุนเวียนตรงกับความหมายของรากเหง้าแห่งชีวิตเพราะเป็นต้นเหตุและแก่นสารในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นไปเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ ในเนื้อเรื่องต้นข้าวฟ่างแดงมีความเกี่ยวข้องกับท้องฟ้า ผืนดิน แม่น้ำ และผู้คนอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เมื่อต้นข้าวฟ่างแดงเจริญเติบโตภายใต้ภูมิอากาศที่เหมาะสมอยู่บนผืนดินและแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ จึงกลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อชีวิตผู้คนที่นี่ ต้นข้าวฟ่างแดงเป็นฉากจุดกำเนิดของชีวิตและเป็นปัจจัยช่วยเหลือเลี้ยงชีวิต ดังตัวอย่างที่ 2 ฉากความสัมพันธ์อันสามัคคีของปู่ (อู๋จั้นเอ๋อ) และย่า (ไต้เฟิงเหลียน) เริ่มต้นขึ้นกลางทุ่งข้าวฟ่างแดงเป็นความสัมพันธ์ชายหญิงที่เป็นไปตามธรรมชาติและความสมัครใจจนกลายมาเป็นจุดกำเนิดชีวิตของพ่อ (ไต้ว๊ากวน) ต้นข้าวฟ่างแดงปรากฏขึ้นซ้ำ ๆ ในจิตสำนึกหรือมโนภาพของผู้คนที่นั่นทุกช่วงขณะของชีวิตแม้กระทั่งขณะที่ชีวิตกำลังจะจบสิ้นลงก็ปรากฏการพรรณนาให้เห็นถึงความผูกพันที่มีต่อต้นข้าวฟ่างแดงอย่างเด่นชัด ต้นข้าวฟ่างแดงจึงเป็นพืชที่มีความผูกพันกับการใช้ชีวิตของผู้คนที่นั่นตั้งแต่เกิดจนตาย กล่าวได้ว่าต้นข้าวฟ่างแดงเป็นรากเหง้าแห่งชีวิตของดินแดนเกามี่ตงเป่ย์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 父亲恍然大悟，明白了它们都是活生生的灵物。它们根扎黑土，受日精月华，得雨露滋润，上知天文下知地理。(Mo, Y., 2003, p.6) ในที่สุดพ่อก็ประจักษ์ว่า แท้จริงแล้วรวงข้าวฟ่างนั้นคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีชีวิต ข้าวฟ่างหยั่งรากลงในดินดำได้รับแสงตะวัน แสงจันทร์ น้ำค้าง และน้ำฝนหล่อเลี้ยงอยู่เสมอ พวกมันหยั่งรูกำดิน (ประเทืองพร วีรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 15)

ตัวอย่างที่ 2 奶奶幸福地看着在高粱阴影下，她与余司令共同创造出来的、我父亲那张精致的脸，逝去岁月里那些生动的画面，像奔驰的走马掠过了她的眼前。(Mo, Y., 2003, p.52) ยามมองใบหน้าได้รูปของพ่อ ใบหน้าที่ตนเองและหัวหน้าอู๋ร่วมกันสร้างขึ้นได้ร่มเงาต้นข้าวฟ่าง ภาพเหตุการณ์ชีวิตในอดีตพุ่งทะยานออกมาราวกับควมบ้า (ประเทืองพร วีรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 76)

ตัวอย่างที่ 3 飞散的高粱米粒在奶奶脸上弹跳着，有一粒竟甬到她微微翕开的双唇间，搁在她清白的牙齿上。父亲看着奶奶红晕渐褪的双唇，哽咽一声娘，双泪落胸前。在高粱织成珍珠雨里，奶奶睁开了眼，奶奶的眼睛里射出珍珠班的彩虹。(Mo, Y., 2003, pp.51-52) เมล็ดข้าวฟ่างหล่นลงบนใบหน้าของย่า ข้าวเมล็ดหนึ่งกระดอนผ่านริมฝีปากที่เผยออก ลงไปตกบนฟันขาว ๆ ของย่า พ่อมองปากซิด ๆ นั้นพลางสะอื้นให้น้ำตาไหลเป็นสายลงไปทอกร ท่ามกลางเมล็ดข้าวฟ่างที่กระเด็นกระดอนลงมาดุจสายฝน ย่าลืมหัดขึ้น นัยน์ตาเป็นประกายแวววาวราวไข่มุก (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 75)

ตัวอย่างที่ 4 奶奶听到了宇宙的声音，那声音来自一株株红高粱。奶奶注视着红高粱，在她朦胧的眼睛里，高粱们奇谲瑰丽，奇形怪状。……奶奶觉得天与地、与人、与高粱交织在一起，一切都在一个硕大无朋的罩子里罩着。(Mo, Y., 2003, p.57) ย่าได้ยินเสียงของจักรวาลจากต้นข้าวฟ่างสีแดงแต่ละต้น ย่าจ้องมองข้าวฟ่างแดงด้วยสายตาพราวเลื่อน ต้นข้าวดูสวยงามและแปลกประหลาด มีรูปร่างแตกต่างกันไป... ย่ารู้สึกว้างทั้งฟ้าและพื้นดิน ทั้งฟ้าและคน ทั้งฟ้าและต้นข้าวฟ่างเกี่ยวกระหวัดกันไปมาภายใต้ฝากรอบกว้างใหญ่ไร้ขอบเขต (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 82)

ตัวอย่างที่ 5 爷爷摸了一下父亲的头，从屁股后掏出一柄小剑，砍倒高粱，把奶奶的身体遮起来。(Mo, Y., 2003, p.62) ปู่ลูบหัวลูกชาย หยิบกระบี่เล่มเล็กที่เหน็บสะโพกออกมาตัดต้นข้าวฟ่าง ลงคลุมร่างไว้วิญญานของย่า (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 90)

(2) ต้นข้าวฟ่างแดงเป็นแหล่งอาหาร ต้นข้าวฟ่างแดงเป็นอาหารและแหล่งพลังงานชั้นดีที่มีให้กินให้ใช้ไม่มีหมดทั้งยังเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เปรียบเสมือนผู้ให้ที่มีแต่ความเมตตากรุณาในดินแดนแกมมีตงเป๋ย ยกตัวอย่าง จากเนื้อเรื่องที่กล่าวว่าเมื่อได้รับประทานข้าวฟ่างเข้าไปแล้วร่างกายจะแข็งแรงเข้มแข็ง สมอดี แสดงให้เห็นว่าข้าวฟ่างแดงเป็นอาหารสำคัญซึ่งถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ของมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงรากเหง้าของชีวิตของผู้คนที่นี่ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6 父亲告诉过我，王文义的妻子生了三个阶梯式的儿子。这三个儿子被高粱米饭崔得肥头大耳，生动茂盛。(Mo, Y., 2003, p.51) พ่อบอกผมว่าเมียของหวังเหวินอี้คลอดลูกชายอายุห่างเท่าๆ กันทุกคน ลูกชายทั้งสามคนถูกเลี้ยงด้วยข้าวฟ่างหุงจนตύνนุ่ม สดใสแข็งแรง (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 75 และแปลเพิ่มเติมโดยผู้วิจัย¹¹)

ตัวอย่างที่ 7 生存在这块土地上的我的父老乡亲们，喜食高粱，每年都大种植。八月深秋，无边无际的高粱红成洸洋的血海。高粱高密辉煌，高粱凄婉可人，高粱爱情激荡。(Mo, Y., 2003, p.2) พ่อแม่พี่น้องผู้ดำรงชีวิตอยู่บนผืนแผ่นดินนี้นิยมปลูกและกินข้าวฟ่างกันมาก ปลายฤดูใบไม้ร่วงในเดือนสิงหาคมของทุกปี หุ่นข้าวฟ่างไกลสุดลูกหูลูกตาจะกลายเป็นสีแดงคล้ายทะเลเลือด สีสนของมันเจิดจ้า ดูหมองเศร้าแต่น่าสงสาร ทว่าเปี่ยมด้วยความรัก (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 8)

¹¹ ผู้วิจัยแปลคำว่า 生动茂盛 ว่า สดใสแข็งแรง

(3) **ประโยชน์ของต้นข้าวฟ่างแดงในชีวิตประจำวัน** ต้นข้าวฟ่างแดงปรากฏอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมการดำเนินชีวิตของผู้คนที่นี่ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในกิจวัตรประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการกินอยู่ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี ยกตัวอย่างเช่น การใช้ต้นข้าวฟ่างทำเป็นอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ การใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งของต้นข้าวฟ่างทำเป็นยารักษาโรค การใช้ต้นข้าวฟ่างทำเป็นสัญลักษณ์เพื่อการสื่อสาร และการใช้ต้นข้าวฟ่างแดงเป็นวัตถุดิบหลักในการฝังศพ เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8 父亲的好友们挤在最前边，举着高粱秸子扎成、顶端绑着破絮、蘸了豆油的火把。(Mo, Y., 2003, p.103) เพื่อน ๆ ของพ่อยึดเบียดกันอยู่ข้างหน้า คบเพลิงในมือทำจากก้านข้าวฟ่างมัดรวมกัน ตรงปลายเป็นก้อนนุ่นน้ำมันเมล็ดถั่ว (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 146)

ตัวอย่างที่ 9 爷爷把沾满人血的手放在他的唇边，还能感到从他的鼻孔里，喷出焦灼干燥的气息。方七的肠子已经塞进肚子，伤口处堵着一把高粱叶子。他还省人事，…… (Mo, Y., 2003, p.74) ปู่เอามืออ้อมจมูก จึงรู้ว่ายังมีลมหายใจอยู่ ลำไส้ของฟ่งเจ็ดกลับเข้าไปอยู่ในท้องแล้ว บริเวณบาดแผลมีใบข้าวฟ่างอุดเอาไว้ น่าจะพอมีหวังรอด (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 105)

ตัวอย่างที่ 10 他反应迟钝，不分左右，在操场练习步伐时，不知道挨了任副官多少揍。他妻子帮他出了个主意，让他在右手里握着一节高粱秆，听到向右转地口令时，就往握着高粱秆的手这边转。(Mo, Y., 2003, p.47) แกตอบสนองช้า แยกซ้ายขวาไม่ออก เวลาฝึกที่ลานดินถูกรองหัวหน้าเหรินทำโทษทุกที เมียของหวังเหวินอ้อเลยคิดหาวิธีแก้คือ ให้สามถือก้านข้าวฟ่างไว้ในมือขวา เวลาได้ยินคำสั่งขวาหัน ก็ให้หมุนตัวไปทางมือข้างที่ถือก้านข้าวฟ่าง (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 69)

ตัวอย่างที่ 11 人们在火光下开掘墓穴，半夜方成。爷爷又令人砍来高粱秸子，垫在墓穴里，尸首放好后，再盖高粱秸子，然后填土成丘。……那一颗颗高粱，又一次严密地包裹了她地身体。稀疏的大颗粒黑土打在高粱秸子上。(Mo, Y., 2003, p.106) ชาวบ้านช่วยกันขุดหลุมฝังศพ กว่าจะครบก็เที่ยงคืน ปู่สั่งให้คนจำนวนหนึ่งตัดต้นข้าวมาปูลองไว้ที่ก้นหลุม หลังจากวางศพลงไปแล้วก็ให้ปูต้นข้าวทับอีกชั้น แล้วกลบฝังด้วยดิน... ต้นข้าวฟ่างห่อหุ้มตัวยาไฉ่แน่นหนา ดินสีดำก้อนใหญ่ ๆ ร่วงกระหนาบต้นข้าวฟ่าง (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 150)

(4) **ต้นข้าวฟ่างแดงสร้างแรงบันดาลใจ** ข้าวฟ่างแดงเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คนบนดินแดนแห่งนี้ จิตวิญญาณของต้นข้าวฟ่างแดงช่วยกระตุ้นให้ผู้คนมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญในการดำรงชีวิต และช่วยสร้างแรงบันดาลใจ ต้นข้าวฟ่างแดงยืนต้นเป็นทิวแถวเรียงรายท่าแดดลมฝนอย่างสง่างาม ไม่แข่งกระด้างแต่ก็ไม่ยอมศิโรราบ ยืนหยัดพลีชีพไม่ลู่กลืนกลนกระวนกระวาย ช่วยทำให้มนุษย์ได้หยุดคิด ลองมองลึกเข้าไปในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ค่อยๆ พินิจพิเคราะห์พยายามมองทุกอย่างเป็นสัจธรรมของชีวิต นอกจากสร้างแรงบันดาลใจแล้วต้นข้าวฟ่างแดงยังแสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง ความสมบูรณ์พูนสุข และความรุ่งโรจน์ของชีวิตผู้คนบนดินแดนแห่งนี้ ในตัวอย่างที่ 14 ต้นข้าวฟ่างแดงยังแสดงให้เห็นว่าเพราะสัญลักษณ์การเอาตัวรอด ซึ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นทำให้ยาไฉ่ (ได้เฟิงเหลียน)

เลือกปู (อีวี่จั้นเอ๋อ) ชายหนุ่มหนึ่งในคนแบกเกี้ยว ให้มาเป็นผู้ปลดปล่อยและช่วยเหลือตนออกจากสถานการณ์ที่ยากลำบากเพราะถูกพ่อแม่บังคับให้แต่งงานกับคนเป็นโรคเรื้อน

ตัวอย่างที่ 12 正胡思乱想着，奶奶听到从初秋的原野上，从漾着酒味儿的高粱地里，飘来一声声凄婉的、美丽的蝈蝈鸣叫。奶奶仿佛看到了那嫩绿的小虫儿，伏在已经浅红的高粱穗子上，抖动着两根纤细的触须剪刀翅膀。一个大胆新颖的构思，跳出了奶奶的脑海。(Mo, Y., 2003, p.102) ระหว่างที่ความคิดกำลังฟุ้งซ่านก็ได้ยินเสียงตึกแตงที่แสนเศร้าแต่สวยงามลอยมาจากทุ่งข้าวฟ่างอวลกลิ่นเหล้ายามต้นฤดูใบไม้ร่วง ยารู้สึกว่าตนเห็นตึกแตงสีเขียวเกาะอยู่บนรวงข้าวฟ่างสีแดง จริงๆ มันกำลังขยับหนวดและปีก ทันใดนั้นความคิดอาจหาญก็ผุดขึ้นในสมอง (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 145)

ตัวอย่างที่ 13 奶奶和爷爷在生机勃勃的高粱地里相亲相爱，两颗蔑视人间法规的不羁心灵，比他们彼此愉悦的肉体贴得还要紧。他们在高粱地里耕耘翻雨，为我们高密东北乡丰富多彩的历史上，抹了一道酥红。(Mo, Y., 2003, p.55) ยากับปู่ของผมร่วมรักกันในดงข้าวฟ่างซึ่งเต็มไปด้วยชีวิตชีวา หัวใจเสรีที่ดูหมิ่นกฎเกณฑ์ของสังคม ทั้งสองดวงแนบสนิทกันเสียยิ่งกว่าเนื้อหนังมังสา ทั้งสองช่วยกันแต่งแต้มสีแดงสุกปลั่งไว้ในประวัติศาสตร์อันรุ่งโรจน์ของเกามี่ตงเป่ย์ (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 80)

ตัวอย่างที่ 14 一只有力的胳膊挟着她，向高粱深处走去。奶奶无力挣扎，也不愿挣扎。三天新生活，如同一场大梦惊破，有人在一分钟內成了伟大的领袖，奶奶在三天中参透了人生禅机。她甚至抬起一只胳膊，揽住了那人的脖子，以便他抱得更轻松一些。高粱叶子嚓嚓响着。(Mo, Y., 2003, p.54) แขนแข็งแรงข้างหนึ่งโอบตัวแกเข้าไปในทุ่งข้าวฟ่าง ย่าไม่มีปัญญาขัดขึ้น จะว่าไปแล้วย่าไม่คิดจะขัดขึ้นแม้แต่น้อย เพราะชีวิตใหม่สามวันที่ผ่านมาเปรียบได้กับฝันร้าย มืดมนคนนี้ไม่ต่างอะไรจากวีรบุรุษที่ช่วยปลดปล่อยแกให้เป็นอิสระ สามวันนี้อารู้สึกเหมือนตนเองมองเห็นสัจธรรมของชีวิต ย่าถึงกับโอบคอเขาไว้เพื่อให้อุ้มสบายขึ้นด้วยซ้ำไป ข้าวฟ่างส่งเสียงแซ่ๆ (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 79)

ตัวอย่างที่ 15 天哪！天赐我情人，天赐我儿子，天赐我财富，天赐我三十年红高粱般充实的生活。天，你既然给了我，就不要再收回，你宽恕了我吧。(Mo, Y., 2003, p.56) สวรรค์! สวรรค์ประทานผู้รักและลูกชายมาให้ ประทานความมั่งคั่งและชีวิตอันสมบูรณ์พูนสุขเหมือนข้าวฟ่างแดงมาให้ สวรรค์ ในเมื่อท่านมอบให้ฉันแล้ว เหตุใดจึงต้องเรียกกลับคืนด้วยได้โปรดเมตตาปล่อยฉันไปเถิด! (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 81)

ต้นข้าวฟ่างแดงบนดินแดนเกามี่แห่งนี้เป็นส่วนประกอบของสัจธรรมของชีวิตมนุษย์และสรรพสิ่งบนโลกที่ว่าทุกสรรพสิ่งในโลกล้วนมีสองด้านเสมอ เปรียบเช่นดินแดนเกามี่ตงเป่ย์ที่ผู้เขียนพรรณนาไว้ว่าเป็นทั้งดินแดนที่ชั่วร้ายโสมม ชุกชุมไปด้วยกลุ่มโจร การพนัน และยาเสพติด และในขณะเดียวกันมีความบริสุทธิ์สวยงามซ่อนอยู่ด้วย ผู้เขียนยังเปรียบเปรยทุ่งข้าวฟ่างกับทะเลอันอุดมสมบูรณ์ ทะเลถือเป็นแหล่งทรัพยากรหลักและเป็นที่อยู่อันแสนกว้างใหญ่ของสิ่งมีชีวิตนานาชนิดบนโลก ทุ่งข้าวฟ่างแดงเปรียบเสมือนแหล่งทรัพยากรหลักและเป็นสถานที่ที่ใช้พึ่งพิงอาศัยและเป็นแหล่งหลบภัยสำหรับผู้คนในดินแดนเกามี่ตงเป่ย์ ยกตัวอย่าง ตอนที่กองทัพทหารญี่ปุ่นบุกเข้ามาเมื่อผู้ชายต้องไปสู้รบกับทหารญี่ปุ่น ลูกเด็กเล็กแดง ผู้หญิง และคนชราจะหลบเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในทุ่งข้าวฟ่างแดง

ตัวอย่างที่ 16 高密东北乡无疑是地球上最美丽最丑陋、最超脱最世俗、最圣洁最龌龊、最英雄好汉最王八蛋、最能喝酒最能爱的地方。他们杀人越货，精忠报国。(Mo, Y., 2003, p.2) เงามีต่งเป๋ยเป็นทั้งดินแดนแสนสวยงามและสุดอัปลักษณ์ เป็นโลกุตระและโลกียะที่สุดบริสุทธิ์และโสมม เปี่ยมคุณธรรมและเลวทรามในขณะเดียวกัน ... พวกเขาฆ่าคน ปล้นทรัพย์ แต่ก็จรรักษ์กดีและตอบแทนคุณมาตุภูมิ (ประทีองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 8)

ตัวอย่างที่ 17 他想，自己来到东北乡“婚丧嫁娶服务公司”当雇工不到两年，附近的人不会认识。去那村头酒店吃饱喝足，瞅个机会，干完了那事，撒腿就走，进了高粱地，就如鱼儿入了海，逍遥游。(Mo, Y., 2003, p.77) เขานึกในใจว่า ตนมาทำงานที่ “บริษัทในบริการงานแต่งและงานศพ” ที่เงามีต่งเป๋ยไม่ถึงสองปี คนแถวนี้ยังไม่มีใครรู้จัก ถ้ากินข้าวที่โรงเตี๊ยมจนอ้วมหมี่พื้มนแล้วจัดการพ่อกูกนั้นให้เสร็จ จากนั้นก็หนีกลับไปกอบดานในทุ่งข้าวฟ่าง อีกครั้งก็คงจะรอดสบาย ๆ ไม่ต่างจากปลาหนีลงทะเล (ประทีองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 109-110)

1.2 ดินดำและแม่น้ำดำ

ดินดำ (黑土) และแม่น้ำดำ (墨河) เป็นคำที่ปรากฏบ่อยในเนื้อเรื่อง ผู้เขียนใช้ดินดำ แม่น้ำดำ และดินริมแม่น้ำดำ เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรของท้องถิ่น บ้านเกิดอันน่าหวงแหน ซึ่งลักษณะสภาพแวดล้อมและลักษณะทางภูมิศาสตร์เหล่านี้ส่งผลทำให้คนที่อยู่ที่นี่เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง และมีจิตวิญญาณอันแรงกล้า ดินดำและแม่น้ำดำเป็นที่มาและเป็นบ่อเกิดแห่งชีวิต ดินดำเป็นแหล่งกำเนิดพืชพันธุ์ธัญญาหาร และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด แม่น้ำดำเป็นแหล่งกำเนิดของสัตว์น้ำนานาชนิดและเป็นแหล่งที่อยู่อันอุดมสมบูรณ์ของสัตว์เหล่านั้น ทั้งพืชและสัตว์ล้วนเป็นแหล่งทรัพยากรอาหารที่สำคัญซึ่งถือเป็นปัจจัยหลักในการดำรงชีวิตรอดของมนุษย์

ตัวอย่างที่ 18 故乡的黑土本来就是出奇的肥沃，所以物产丰饶，人种优良。民心高拔健迈，本是我故乡心态。墨水河盛产的白鲢鱼肥得像肉棍一样，从头至尾一根刺。(Mo, Y., 2003, p.5) ดินดำอันอุดมสมบูรณ์แห่งเงามีต่งเป๋ย สร้างผลผลิตทางเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ ผู้คนที่นี้จึงมีลักษณะทางพันธุกรรมดี จิตใจเข้มแข็ง รูปร่างสูงใหญ่ ปลาไหลในแม่น้ำดำตัวอวบอ้วนราวท่อนเนื้อ ทั้งตัวมีก้างเฉพาะตรงกลาง (ประทีองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 13)

ตัวอย่างที่ 19 父亲想，只要跟着罗汉大爷去墨水河，就没有空手回来的道理。父亲吃螃蟹吃腻了，奶奶也吃腻了。(Mo, Y., 2003, p.5) พ่อคิดว่าขอเพียงได้ตามลุงหลัวฮั่นไปที่แม่น้ำดำ รับรองว่าไม่มีทางกลับบ้านมือเปล่าแน่นอน พ่อกินปูจนเอียน ยาก็เหมือนกัน (ประทีองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 13)

ดินดำและแม่น้ำดำเกี่ยวข้องกับชีวิตผู้คนที่อยู่ในดินแดนเงามีต่งเป๋ยตั้งแต่เกิดจนตาย เฉกเช่นเดียวกับทุ่งข้าวฟ่างแดง ผู้คนที่นี้สามารถใช้ดินดำเป็นส่วนประกอบในการสร้างที่อยู่อาศัย ประยุกต์ใช้ดินดำเป็นวัตถุดิบในการปฐมพยาบาล ใช้เป็นส่วนประกอบของยารักษาโรค และใช้ดินดำเป็นวัตถุดิบหลักในการฝังศพผู้เสียชีวิต

ตัวอย่างที่ 20 余司令抓起一把土，冷酷地打在锃亮地棺盖上，砰然一响，人心动摇。几个持锹的人，扎起大块的黑土，填到墓穴里，棺材愤怒地叫着，渐渐隐没在黑土之中。黑土上长，填平了墓穴，隆出地面，凸成一个馒头状的大丘。(Mo, Y., 2003, p.45) หัวหน้าอิ้วหยิบดินมาปาโลงศพเงวับอย่างเยือกเย็น เมื่อดินกระทบโลงดังต๊อบ อารมณ์ของทุกคนก็สั่นไหว หลายคนใช้จอบตักดินสีดำใส่ลงในหลุม โลงศพส่งเสียงราวกับเป็นเดือดเป็นแค้น ก่อนจะจมหายไปใต้ดินอย่างช้า ๆ ดินดำพอกพูนขึ้นจนกลายเป็นเนินดินรูปร่างเหมือนหมั่นโถว (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 67)

ตัวอย่างที่ 21 父亲从高粱根下抓起黑土，堵在奶奶的伤口上，血很快涌出，父亲又抓一把。奶奶欣慰地微笑着，看着湛蓝的、深不可测的天空，看着宽容温暖的、慈母般的高粱。(Mo, Y., 2003, pp. 54 - 55) พ่อโกยดินที่โคนต้นข้าวมาอุดแผลให้ย่า แต่เลือดก็ยังซึมออกมา พ่อทำอย่างนั้นอยู่หลายครั้ง ย่ายิ้มปลอบใจพ่อ ตามองท้องฟ้าสีครามล้าลึกสุดจะหยั่งและต้นข้าวฟางแดงแสนอารีราวกับแม่ผู้มีแต่ให้ (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 79 และแปลเพิ่มเติมโดยผู้วิจัย¹²)

ตัวอย่างที่ 22 他要父亲从高粱秸上刮下一些碱卤般的白色粉末放在纸上。父亲用双手托着放了一小堆高粱粉的黄表纸，献到爷爷面前。爷爷用牙齿拧开一颗手枪子弹，倒出一些灰绿色的火药，与白色高粱粉末掺合在一起，捏起一撮，要往伤口上撒，父亲小声问：“爹，不掺点黑土？”爷爷想了一会儿，说：“掺吧。”……爷爷活动了几下胳膊，说：“好多了，豆官，这样的灵丹妙药，什么样的重伤也能治好。(Mo, Y., 2003, p.138) และบอกให้พ่อกวาดผงสีขาวคล้ายแป้งจากต้นข้าวฟางแดง ใส่กระดาษ พ่อใช้กระดาษเช่นไ้วกวาดผงนั้นเป็นกองพูน ๆ แล้วยื่นให้ปู่ ปู่กัดปลอกกระสุนจนขาด เทดินปืนสีเขียวยอมเทาออกมาผสม จากนั้นโรยลงบนปากแผล พ่อถามปู่เสียงเบา “จะเอาดินผสมด้วยไหม” ปู่คิดครู่หนึ่งจึงตอบ “เอา” ... ปู่ลองขยิบแขนแล้วว่า “ดีขึ้นแล้วละ ยาวิเศษแบบนี้ไม่ว่าแผลหนักแค่ไหนก็รักษาได้ทั้งนั้น” (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 193 และแปลเพิ่มเติมโดยผู้วิจัย¹³)

ดินน้ำและป่าไม้คือ รากฐานของแผ่นดิน เกื้อกูลหล่อเลี้ยงวิถีเกษตรกรรมและการดำรงชีวิตของผู้คนทุกแห่งมาอย่างยาวนาน ในเกมี่ต่งเปยดินดำและแม่น้ำดำเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เป็นผืนแผ่นดินที่อยู่อาศัย และเป็นแหล่งทรัพยากรที่ทำให้ต้นข้าวฟางแดงและพืชพันธุ์ธัญญาหารอื่น ๆ เจริญเติบโต ดินดำและแม่น้ำดำจึงถือเป็นแหล่งกำเนิดชีวิตของผู้คนบนดินแดนแห่งนี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้คนที่นั่นตั้งแต่เกิดจนตายและดำรงสืบทอดกันไปรุ่นต่อรุ่น

2. สัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิต

ที่ปรากฏในเรื่องประกอบด้วยสัญลักษณ์ 2 ประเภท ประเภทที่สอง คือ สัญลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

2.1 เหล้าข้าวฟาง

เหล้าเกี่ยวข้องกับวิถีความเป็นอยู่ประเพณีของชาวจีนอย่างแน่นแฟ้น ทั้งในงานเลี้ยงต้อนรับ งานเลี้ยงฉลอง วันเทศกาลต่าง ๆ รวมไปถึงงานศพล้วนต้องมีเหล้าเข้ามาเกี่ยวข้อง ประเทศจีน

¹² ฉบับแปลแปลคำว่า 高粱 ว่า ต้นข้าว, ผู้วิจัยแปลว่า ต้นข้าวฟางแดง ใส่เพิ่มเติม

¹³ ฉบับแปลแปลคำว่า 高粱 ว่า ต้นข้าว, ผู้วิจัยแปลว่า ต้นข้าวฟางแดง ใส่เพิ่มเติม

มีชื่อเสียงเกี่ยวกับเหล้ามาอย่างช้านาน รู้จักการกลั่นเหล้าเมื่อเกือบ 4,000 ปีมาแล้ว ในยุคสมัยวัฒนธรรมหลงชาน สมัยราชวงศ์ซัง (商朝, 1600 - 1046 ปีก่อนคริสตศักราช) เริ่มมีการใช้ธัญพืชกลั่นเหล้าอย่างแพร่หลายในสมัยราชวงศ์โจว (周朝, 1100 - 256 ปีก่อนคริสตศักราช) เหล้ากลายเป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวจีนมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการดื่มเหล้าจึงถือเป็นศิลปะอย่างหนึ่งในชีวิตของคนจีน

เหล้าข้าวฟ่าง (高粱酒) เป็นคำที่ปรากฏบ่อยในเนื้อเรื่อง ผู้เขียนใช้เหล้าข้าวฟ่างเป็นสัญลักษณ์ของวิถีชีวิต รากเหง้าแห่งชีวิตและธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดต่อกันมาของผู้คนบนดินแดนแห่งนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอถึงประโยชน์ของเหล้าข้าวฟ่างที่ถูกนำมาใช้ในหลากหลายรูปแบบ นอกจากกลั่นหอมและรสชาติอันเข้มข้นของเหล้าข้าวฟ่างที่ฝังอยู่ในจิตวิญญาณของผู้คนที่นั่นแล้ว ผู้เขียนยังนำเสนอถึงความสำคัญของเหล้าข้าวฟ่างในเกามี่ต่งเปี้ยวว่าเป็นวัตถุดิบเศรษฐกิจที่สามารถสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้มั่นคง

(1) ประโยชน์ของเหล้าข้าวฟ่าง ผู้เขียนกล่าวบรรยายถึงประโยชน์ของเหล้าข้าวฟ่างไว้หลายประการ ยกตัวอย่างเช่น เป็นเหล้ารสชาติดีที่ดื่มแล้วไม่ทำให้เมาค้างและไม่ทำลายเซลล์สมองสามารถนำมาใช้เป็นยาฆ่าเชื้อใช้สาดหรือพ่นเพื่อฆ่าเชื้อโรคได้ และยังสามารถใช้เป็นส่นประกอบของยารักษาโรคบางชนิดได้อีกด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 23 高密东北乡的红高粱怎样变成了香气馥郁、饮后有蜂蜜一样的甘饴回味、醉后不损伤大脑细胞的高粱酒? (Mo, Y., 2003, p.65) ข้าวฟ่างแดงแห่งเกามี่ต่งเปี้ยวกลายเป็นเหล้าข้าวกลั่นหอม รสชาติเข้มข้น ดื่มแล้วมีรสหวานเหมือนน้ำผึ้งติดลิ้น และไม่ทำร้ายเซลล์สมองได้อย่างไร (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 93)

ตัวอย่างที่ 24 罗汉大爷和伙计们知道少东家有麻疯病，轻易不愿过院来，过院来必先喝几口酒往身上喷喷。罗汉大爷说高粱酒能消千种病毒。(Mo, Y., 2003, p.88) หลงหลัวฮั่นและคนงานต่างรู้ว่าเจ้าแก่น้อยเป็นโรคเรื้อน จึงไม่ค่อยอยากเดินไปทางห้องนั้น หากมีเหตุจำเป็นต้องไป เมื่อกลับออกมาจะต้องรีบเอาเหล้ามาพ่นตามตัวเพื่อฆ่าเชื้อ หลงหลัวฮั่นบอกว่าเหล้าข้าวฟ่างฆ่าเชื้อโรคได้นับพันชนิด (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 125)

(2) เหล้าข้าวฟ่างสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ นอกจากจิตวิญญาณของเหล้าข้าวฟ่างที่ฝังอยู่ในกระแสเลือดและในหัวใจของผู้คนที่นั่นจนทำให้เป็นคนที่มีความกล้าหาญและมีจิตใจเข้มแข็งแล้ว ผู้เขียนยังได้นำเสนอถึงความสำคัญของเหล้าข้าวฟ่างแห่งเกามี่ต่งเปี้ยวว่าเป็นวัตถุดิบเศรษฐกิจชั้นดีที่สามารถช่วยสร้างงานและรายได้ให้กับชาวบ้าน และสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้กับหมู่บ้านแห่งนี้

ตัวอย่างที่ 25 我家养着两头大黑骡子，开着烧高粱酒的作坊，是村子里的首富。罗汉大爷没走，一直在我家担任业务领导。(Mo, Y., 2003, p.5-6) บ้านเราเลี้ยงล่อสึด้าตัวใหญ่ไว้สองตัว กิจการของเราคือโรงกลั่นเหล้าข้าวฟ่าง เรียกว่าเป็นเศรษฐีอันดับหนึ่งประจำหมู่บ้านเลยก็ว่าได้ หลงหลัวฮั่นตัดสินใจรับหน้าที่ดูแลกิจการในบ้านต่อ และจะไม่จากไปไหน (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 14-15)

เหล้าข้าวฟ่างฝังอยู่ในสายเลือดของคนเกามี่ต่งเปี้ยวเพราะผู้คนที่นั่นมีความผูกพันกับเหล้าข้าวฟ่างอย่างลึกซึ้ง เหล้าข้าวฟ่างเป็นหนึ่งในสิ่งที่จะช่วยค้าจุนชีวิตให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ตามขนบวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมา ทั้งยังช่วยสร้างสถานะทางเศรษฐกิจช่วยให้หาเลี้ยงครอบครัวได้ เหล้าข้าวฟ่างสื่อความหมายในเชิงสัญลักษณ์ให้เห็นแม้กระทั่งตอนที่คนเกามี่ต่งเปี้ยวคนหนึ่งจะเสียชีวิต ขณะเลือดไหล

ออกมาจากร่างกายยังได้กลิ่นเป็นเหล้าข้าวฟ่างหอมอรลปนออกมากับเลือด ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างด้านล่าง บรรยายถึงตอนที่ย่าโดนยิง มีเลือดไหลออกมาจากแผลเป็นจำนวนมาก และกำลังจะเสียชีวิต เพราะฤทธิ์บาดแผล จนทำให้เกิดกลิ่นหอมของเหล้าข้าวฟ่างที่ปนออกมากับกลิ่นเลือดลอยคลุ้งไปทั่วบริเวณ คำกล่าวที่ว่าเหล้าข้าวฟ่างอยู่ในสายเลือดคนเกามี่ต่งเป๋ย จึงเป็นทั้งคำพูดเชิงอุปมาอุปมัยและ เป็นสิ่งที่สามารถบรรยายให้เห็นได้จริง

ตัวอย่างที่ 26 父亲扑到奶奶身上，又叫一声娘。奶奶平卧堤上，脸贴着提边的野草。奶奶背上，有两个翻边的弹洞，一股新鲜的高粱酒的味道，从那洞里涌出来。(Mo, Y., 2003, p.50) พ่อพุ่งตรงไปที่ร่างของย่าก่อนจะเรียกแม่อีกครั้ง ย่านอนราบกับพื้น ใบหน้าแนบวชิพชีริมตลิ่ง หลังของย่ามีรอยกระสุน กลิ่นเหล้าข้าวฟ่างสดใหม่โชยออกมา (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 74)

ตัวอย่างที่ 27 父亲跪下，让奶奶的胳膊揽住自己的脖颈，然后用力站起，把奶奶也带了起来。奶奶胸前的血很快就把父亲的头颈弄湿了，父亲从奶奶的鲜血里，依然闻到一股浓烈的高粱酒味。奶奶沉重的身躯，倚在父亲身下，父亲双腿打颤趑趄趑趄，向着高粱深处走。(Mo, Y., 2003, p.52) พ่อคุกเข่า ยกแขนย่าพาดคอไว้แล้วลุกขึ้นยืน เลือดของย่าไหลออกมาจากอกของพ่อเปียก กลิ่นเหล้าข้าวฟ่างยังตลบอบอวล พ่อเดินขาสั่นลุกเข้าไปในทุ่งโดยมีร่างหนัก ๆ ของย่าพาดอยู่บนหัว (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 76)

2.2 ขนมแป้งม้วน

ขนมแป้งม้วน (抻饼) เป็นอีกคำที่ปรากฏบ่อยในนวนิยายเรื่องนี้ ขนมแป้งม้วนเป็นอาหารที่ทำจากแป้งที่มีกลูเตนต่ำ (低筋面粉) และแป้งข้าวสาลี (面粉) ผสมกันให้พลังงานและสารอาหารชั้นดีสำหรับชาวเกามี่ต่งเป๋ย ตามที่ ประคอง นิมนานเหมินท์, และศิริพร ณ ถลาง (2551, หน้า 38) กล่าวเกี่ยวกับสัญลักษณ์ประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏในงานวรรณกรรมไว้สรุปได้ว่า อนุภาคที่ปรากฏในวรรณกรรมแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ ตัวละคร วัตถุสิ่งของ และเหตุการณ์หรือพฤติกรรม จึงอาจเป็นสัญลักษณ์ที่แฝงนัยยะต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนงานวรรณกรรมต้องการสื่อความหมายมายังผู้อ่าน ผู้อ่านต้องแปลความและตีความเพื่อให้เข้าถึงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อไว้ในเนื้อความหรือตัวบทของวรรณกรรม ขนมแป้งม้วนถืออนุภาคประเภทวัตถุสิ่งของที่ปรากฏอยู่ในงานวรรณกรรม และถูกสื่อความออกมาในรูปแบบสัญลักษณ์ที่เป็นพื้นฐานแห่งชีวิตของผู้คนเกามี่ต่งเป๋ย ขนมแป้งม้วนเป็นอาหารที่ทานได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เป็นทั้งอาหารหลักและอาหารทานเล่น ทั้งยังเป็นอาหารที่ให้พลังงานสูง รับประทานได้ทุกเวลาและโอกาส แม้ในช่วงภาวะสงคราม หรือใช้รับประทานเพื่อประทังชีพในสภาวะหลังสงคราม

ตัวอย่างที่ 28 我父亲吃完了一张抻饼，脚踏着夕阳照得血淋淋得衰草，走下河堤，又踩着生满茵茵水草的松软的河滩，小心翼翼地走到河水边站定。(Mo, Y., 2003, p.71) พ่อกินขนมแป้งม้วนหมดก็เดินเหยียบหญ้าที่อาบแสงอาทิตย์ยามอัสดงจนเป็นสีแดงเหมือนเลือดลงไปตามตลิ่ง พ่อย่ำดินเลนนุ่มนิ่มริมฝั่งซึ่งมีพีชน้ำขึ้นหนา ก่อนจะหยุดนิ่งอย่างระมัดระวัง (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 102)

ตัวอย่างที่ 29 奶奶挑着一担抻饼，王文义的妻子挑着两桶绿豆汤，匆匆地往墨水河大桥赶。她们本来想斜穿高粱地，直插东南方向，但走进高粱地后，才发现挑着担子寸步难行。(Mo, Y., 2003, p.46) ย่าหาบกระจาดขนมแป้งม้วน ส่วนเมียของหว่งเหวินอี้หิ้วหม้อถั่วเขียวต้มสองหม้อเดินอย่างเร่งรีบไปที่สะพานข้ามแม่น้ำดำ เดิมทีทั้งสองตั้งใจ

จะลัดเลาะผ่านทุ่งนาไปทางตะวันออกเฉียงใต้ แต่เมื่อเดินเข้าไปในทุ่งก็รู้สึกว้าของที่หาบมามีมาก ทำให้เคลื่อนตัวลำบาก (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 69)

ตัวอย่างที่ 30 “怎么回事？”奶奶问。父亲说：“擀抻饼。”“没听到打呀！”奶奶说。父亲说：“擀抻饼，多卷鸡蛋大葱。”奶奶问：“鬼子没有来？”“余司令让擀抻饼，要你亲自送去！”奶奶问：“乡亲们，回去凑面擀抻饼吧。”(Mo, Y., 2003, p.40) “เกิดอะไรขึ้น” ย่าถาม พ่อบอกว่า “แม่ช่วยทำขนมแป้งม้วนให้หน่อย” “ไม่เห็นได้ยินว่า มีใครสู้กันเลยนี้” ย่าเอ่ย พ่อบอกว่า “ทำเถอะแม่ ใส่ไข่กับต้นหอมเยอะๆ นะ” “ไยยุ่นไม่มาเธอ” ย่าถาม “หัวหน้าอีว์บอกให้แม่ทำขนมแล้วเอาไปส่งด้วยตัวเอง” ย่าเอ่ยขึ้นว่า “พี่น้องทั้งหลาย กลับไปนวดแป้งทำขนมแป้งม้วนกันเถอะ” (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 60 และแปลเพิ่มเติมโดยผู้วิจัย¹⁴)

จากเนื้อเรื่องบรรยายว่าขนมแป้งม้วนนั้นช่วยคลายความหิวโหย ทำให้ชาวบ้านที่รอดชีวิตจากสงครามมีชีวิตรอด ขนมแป้งม้วนเป็นอาหารพื้นบ้านที่หาง่าย ทำได้ทุกครัวเรือน ประกอบด้วยคุณค่าทางอาหารครบถ้วน เป็นอาหารหนึ่งนึ่งปัจจัยสี่ที่ช่วยให้ผู้คนที่ยากมีตังเปื่อยอยู่รอดในภาวะสงคราม

ตัวอย่างที่ 31 父亲从河提上捡起一张未跌散的抻饼，递给爷爷，说：“爹，您吃吧，这是俺娘擀的抻饼。爷爷说：“你吃吧！”父亲把饼塞到爷爷的手里，说：“我再去捡”。父亲又捡来一张抻饼，狠狠地咬了一口。(Mo, Y., 2003, p.64) พ่อเก็บขนมแป้งม้วนที่ยังพอกินได้แผ่นหนึ่งขึ้นจากพื้นแล้วส่งให้ปู่ “พอกินสิ ขนมนี้แม่เป็นคนทำเอง” ปู่ตอบว่า “เอ็งกินเถอะ” พ่อยึดขนมใส่มือปู่ “เดี๋ยวฉันไปเก็บมาอีก” พ่อเก็บขนมแป้งม้วนอีกชิ้นจากพื้นขึ้นมากัดแรง ๆ (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 92 และแปลเพิ่มเติมโดยผู้วิจัย¹⁵)

ตัวอย่างที่ 32 爷爷从黑土地地上捡起我奶奶亲手制造的抻饼，大口吞吃，焦黄的牙齿上，沾着饼屑和一个个血泡沫。父亲听到爷爷被饼噎得呕呕地叫，看到那些棱角分明的饼块从爷爷的喉咙里缓慢地往下蠕动。父亲说：“爹，你下河喝点水把肚子里的饼泡泡吧。”(Mo, Y., 2003, p.73) ปู่หยิบขนมแป้งม้วนที่ย่ำทำขึ้นจากพื้นมากินอย่างตะกุ่มตะกาม ฟันเหลืองๆ ของปู่มีเศษขนมและเลือดติดเต็ม พ่อได้ยินเสียงปู่สำลักคอกแฉก เหลี่ยมมุมของขนมแป้งม้วนเคลื่อนเข้าลำคอปู่อย่างช้า ๆ “พ่อไปดื่มน้ำในแม่น้ำสิ ขนมจะได้พองตัว” (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 104)

2.3 ย่า

“ย่า” เป็นคำที่ปรากฏบ่อยในนวนิยายเรื่องนี้ ผู้เขียนต้องการสื่อสารว่า “ย่า” (ได้เพ่งเหลียน) เป็นคุณย่าของตัวละครที่ผู้เขียนใช้แทนตัวเอง ภาพความเข้าใจต่อคำว่าย่าในนวนิยายเรื่องนี้สื่อความหมายพิเศษดังที่ โรลิ่งด์ บาร์ตส์ ได้กล่าวเกี่ยวกับภาพความเข้าใจต่อวัตถุที่ปรากฏขึ้นในเชิงสัญลักษณ์ไว้ว่า ความเข้าใจของเราต่อภาพใด ๆ ที่เราเห็น ไม่ได้เกิดขึ้นลอยๆ ชนิดที่เรากล่าวเหมารวมได้ว่าความหมายของสิ่งนั้นปรากฏอยู่แจ่มแจ้ง (Self-evident) และความเข้าใจที่แต่ละคนได้รับจากภาพใด ๆ ก็ไม่ได้เป็นสากล (Potts, 1996, p.31 อ้างถึงใน เถกิง พัฒโนภาส, 2551, หน้า 41) ประการแรกผู้เขียน

¹⁴ บางตัวบทในฉบับแปลใช้การแปลละความ เพื่อความเที่ยงตรงของตัวบทที่ต้องการนำมาศึกษา ผู้วิจัยจึงแปลเพิ่มเติม ดังนี้ แปลคำว่า 奶奶问 ว่า ย่าถาม , แปลคำว่า 父亲说 ว่า พ่อบอกว่า , และ แปลประโยค 奶奶问: “乡亲们，回去凑面擀抻饼吧。” ที่ถูกละว่า ย่าเอ่ยขึ้นว่า “พี่น้องทั้งหลาย กลับไปนวดแป้งทำขนมแป้งม้วนกันเถอะ”

¹⁵ ผู้วิจัยแปลคำว่า 爷爷说 ว่า ปู่

ใช้คำว่า “ย่า” เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าของชีวิตในฐานะผู้ให้กำเนิดชีวิตพ่อ (父亲 ซึ่งก็คือ ไต้ว่กว่น) และในเวลาต่อมาพ่อได้ให้กำเนิดชีวิตตัวละครที่ผู้เขียนใช้แทนตัวเอง “ย่า” ในเนื้อเรื่องเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความเด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง ทนสมัยและเปิดกว้าง หลิวเสี่ยวซุน (Liu, 2020, p.58)¹⁶ กล่าวไว้ว่า มั่วเหยียนมักสร้างตัวละครในนวนิยายเป็นหญิงชาวบ้านและเน้นความเป็นแม่ของผู้หญิง การที่ตัวละครหญิงเหล่านี้ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่องที่เข้มข้นของนวนิยายทำให้เราเห็นถึงความคับแค้นของผู้หญิงในสังคม และลักษณะนิสัยที่กล้าหาญไม่ยอมแพ้ของผู้หญิงเหล่านั้น ล้วนเป็นด้านที่ยิ่งใหญ่และน่านับถือของผู้หญิง ย่าจึงเป็นทั้งสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวของสตรี และเป็นเสมือนตัวแทนผู้หญิงแห่งดินแดนเกาหมิงตงเป่ย์ที่เป็นรากเหง้าแห่งชีวิต พวกเธอได้ให้กำเนิดของชีวิตวีรบุรุษ วีรสตรีและลูกหลานที่มีจิตวิญญาณนักสู้บนดินแดนแห่งนี้

คำว่า “ย่า” ในเนื้อเรื่องปรากฏทั้งหมดในชื่อของตัวละคร 3 ตัวด้วยกัน ได้แก่ คนแรก “ย่า” หรือไต้เฟิงเหลียนเป็นตัวเอกของเรื่อง ไต้เฟิงเหลียนเป็นย่าของตัวละครที่ผู้เขียนใช้แทนตัวเองและเป็นภรรยาคนแรกของปู่ (อู๋จิ้นเอ๋อ) ในเนื้อเรื่องผู้เขียนจะกล่าวถึง “ย่า” ที่สื่อความถึงไต้เฟิงเหลียนเป็นส่วนใหญ่ คนที่สอง “ยารอง” หรือเหลียนเอ๋อร์ (恋儿) เด็กรับใช้ในบ้านสกุลซุน และเป็นภรรยาคนที่สองของปู่ คนที่สาม “ย่าสาม” หรือนางหลิวซื่อ (刘氏) ผู้รอดชีวิตเพียงไม่กี่คนในหมู่บ้านหลังจากเกิดการสู้รบกับทหารญี่ปุ่น นางหลิวซื่อมาช่วยดูแลปู่และพ่อ (ไต้ว่กว่น) ตอนบาดเจ็บจนได้กลายมาเป็นย่าคนที่สาม ในเนื้อเรื่องผู้เขียนเล่าเรื่องโดยเขียนพรรณนาเชิงยกย่อง “ย่า” ทั้งสามคนของผู้เขียน ถึงแม้ปูมหลัง ลักษณะนิสัย และภาพที่ปรากฏออกมาของย่าทั้งสามคนจะแตกต่างกันอย่างมาก แต่ผู้เขียนเน้นสื่อความให้เห็นว่าย่าทั้งสามคนล้วนเป็นบุคคลที่มีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ทั้งสามคนเป็นตัวแทนของผู้หญิงที่โดดเด่นและมีจิตวิญญาณอิสระแห่งดินแดนเกาหมิงตงเป่ย์

(1) ย่าเป็นสัญลักษณ์ของความงามและสติปัญญา ไต้เฟิงเหลียนหรือ “ย่า” เป็นสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนบรรยายว่าเป็นผู้หญิงสวย ที่มีความโดดเด่นแตกต่างจากผู้หญิงคนอื่น เป็นคนหัวใวมีสติปัญญาเฉียบแหลม พุดจาฉะฉานสามารถพูดชักจูงใจผู้อื่นได้ นอกจากนี้ยังเป็นคนที่มีความจินตนาการ บรรเจิดเพริศแพรว และยังคงทองแดงเต็มเหล้าเก่งกว่าผู้ชาย ย่าเป็นคนที่รักกล้าเกลียด ผู้เขียนพยายามสื่อว่า “ย่า” คือวีรสตรีและเป็นอีกหนึ่งสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิต ณ ดินแดนเกาหมิงตงเป่ย์ ผู้เขียนใช้ “ย่า” เป็นตัวแทนภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่อาศัยอยู่ ณ ดินแดนแห่งนี้ ว่าต้องเป็นผู้หญิงที่รู้จักดิ้นรนเอาตัวรอด เข้มแข็งและกล้าหาญ มีความคิดเป็นของตัวเองและมีจิตวิญญาณเป็นอิสระ ผู้หญิงที่อาศัยอยู่ที่นี่พร้อมที่จะปลดแอกตนเอง เพื่อที่จะมีชีวิตรอด จะไม่ยอมตกอยู่ภายใต้การควบคุมของบุรุษ การบีบบังคับ และกรอบประเพณี

ตัวอย่างที่ 33 我深信，我奶奶什么事都敢干，只要她愿意。她老人家不仅仅是抗日的英雄，也是个性解放的先驱，妇女自立的典范。(Mo, Y., 2003, p.9) ผมเชื่อมั่นว่าย่ากล้าทำทุกอย่างที่ยินดีทำนั้นละ ไม่เพียงเป็นวีรสตรีต่อต้านญี่ปุ่น หากยังเป็นแบบอย่างของผู้หญิงรุ่นใหม่ที่ปลดแอกตนจากประเพณีล้าหลังแบบเดิมอีกด้วย (ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 19)

¹⁶ อ่านเพิ่มเติมใน 刘晓春.《莫言小说中的女性形象赏析》. 苏州教育学院学报, 第23卷第1期, 2020年2月: 苏州.

ตัวอย่างที่ 34 我奶奶要是搞了文学这一行，会把一大群文学家踩出屎来。她就是造物主，她就是金口玉牙，她说蝓蝓出笼蝓蝓就出笼，她说鹿背上长树鹿背上就长树。奶奶，我孙子跟你相比，显得像个饿了三年的白虱子一样干瘪。(Mo, Y., 2003, p.102) ถ้าย่าเป็นนักเขียนเพื่อนร่วมอาชีพคนอื่น ๆ คงไม่ได้ผุดได้เกิดเป็นแน่ ย่าเป็นผู้สร้างสรรค์ เป็นผู้มีวาจาศักดิ์สิทธิ์ดังทองคำ ถ้าแกล้งให้ต๊กแตนออกจากกรง มันก็จะทำตามนั้น ถ้าสั่งให้ต้นไม้งอกออกจากหลังกวาง มันก็จะเกิดขึ้นจริงเช่นกัน ผมอยากบอกย่าว่า ถ้าเอาหลานคนนี้ไปเปรียบเทียบกับย่าแล้วละก็ หลานคงแคะแกร็นแห้งกรังไม่ต่างจากเหาที่ขาดอาหารมาสามปีเต็ม (ประทีองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 146)

นอกจากไหวพริบและสติปัญญาแล้ว “ย่า” ในตัวอย่างต่อไป ยังแสดงให้เห็นถึงความสวยงาม ที่เป็นสัญลักษณ์แห่งความสง่างามเด็ดเดี่ยวและเข้มแข็ง ดังตัวอย่างที่ 35-37

ตัวอย่างที่ 35 奶奶脚小脸俊，是当时的美女典范。——我觉得，在极长的一段历史时期里，女人的脚，异化成一种准性器官，娇小玲珑的尖脚使那时的男子获得一种包含着很多情欲成份的审美快感。(Mo, Y., 2003, p.69) ย่ามีเท้าเล็กและใบหน้าสวย ถือเป็นสาวงามพิมพ์นิยมในสมัยนั้น... เป็นเวลายาวนานเหลือเกินที่เท้าของสตรีจีนเปลี่ยนสถานะเสมือนหนึ่งอวัยวะเพศ เท้าแหลมเล็กกระจุ่มกระจิมทำให้บุรุษในสมัยนั้นบังเกิดความสุขสมทางสุนทริยภาพที่สอดแทรกความเย้ายวนทางเพศเอาไว้ในระดับหนึ่ง (ประทีองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 98)

ตัวอย่างที่ 36 我听说奶奶会吸大烟但不上瘾，所以始终面如桃花，神清气爽。用螃蟹喂过的罌粟花朵肥硕壮大，粉、红、白三色交杂，香气扑鼻。(Mo, Y., 2003, p.5) ผมเคยได้ยินว่าย่าสูบบุหรี่แต่ไม่ติด หน้าตาของย่าจึงสวยเหมือนดอกท้อ และสมองแจ่มใสอยู่เสมอ ต้นฝิ่นที่ได้น้ำปุ๋ยมองบารุงจะออกดอกโต ๆ สีขาว แดง และชมพูสลับกัน แฉมยังมีกลิ่นหอมแรงอีกด้วย (ประทีองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 13)

ตัวอย่างที่ 37 像凤凰展翅一样扑倒在河堤上的娘 …… 抻饼 …… 遍地打滚的抻饼 …… 纷纷落地的红高粱 …… 像英雄一样纷纷倒下的红高粱 …… (Mo, Y., 2003, p.75) นึกถึงย่าที่ล้มตัวลงบนตลิ่งอย่างสง่างามเหมือนหงส์ไฟสยายปีก...แป้งม้วน...แป้งม้วนกลิ้งเกลื่อนพื้น... ต้นข้าวฟ่างแดงล้มระเนระนาด...ไม่ต่างอะไรจากวีรชนผู้หาญกล้า... (ประทีองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 107)

(2) ย่าเป็นสัญลักษณ์ของความกล้าหาญและเข้มแข็ง “ย่า” ที่ผู้เขียนกล่าวถึงในอีก 3 ตัวอย่างด้านล่าง นำเสนอถึงยารอง (เลี่ยนเออร์) และยาสาม (นางหลิวซือ) ผู้เขียนยกตัวอย่างให้เห็นถึงความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวของยารองที่ออกมาปกป้องลูกสาว (หรืออาหญิงของตัวละครที่ผู้เขียนใช้แทนตัวเอง มีชื่อว่า เซียงกวน 香官) จากพวกทหารญี่ปุ่นโดยไม่หวังศักดิ์ศรีและชีวิตของตนเอง ตัวบทสื่อให้เห็นว่ายารองเป็นสัญลักษณ์แทนชีวิตอันแสนสั้นของมนุษย์ แต่ชีวิตกลับเต็มไปด้วยสีสันและเรื่องราว และตัวอย่างสุดท้ายผู้เขียนกล่าวถึงความคิดเปิดกว้างอิสระเสรี เพื่อความอยู่รอด ไม่ยึดตามกรอบประเพณีของยาสาม ดังที่ นัยน์พัศ อธิษฐ์พัส (2561, หน้า 37) กล่าวว่าตัวละครในนวนิยายของมั่วเหยียน มักมีที่มาจากบุคคลจริงในประวัติศาสตร์ที่ใช้ชีวิตอยู่ในอำเภอเกามี่ หรืออาจเป็นตัวละครในตำนาน หรือเป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นอย่างเกินจริงเพื่อแสดงจุดมุ่งหมายบางประการ เช่นการต่อสู้เพื่อความอยู่

รอด เป็นต้น ตัวละครของมั่วเหียนถูกสร้างขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นทั้งความดีและความเลวในตัวมนุษย์ และเล่าถึงสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ

ตัวอย่างที่ 38 那柄刺刀几乎捅到小姑娘的嘴里去了。一阵锥心的痛楚、一种无私的比母狼还要凶恶的献身精神，使二奶奶清醒了。她脱掉裤子，脱掉裤头，脱掉上衣，脱得一丝不挂，还把那个塞进裤腰的包袱用力摔到炕下。二奶奶对着日本兵狂荡地笑着，眼泪汹汹地涌流。她平躺在炕上，大声说：

“弄吧！你们弄吧！别动我的孩子！别动我的孩子！” (Mo, Y., 2003, p.273 - 274) ดาบปลายปืนแทบจะกระทุ้งเข้าไปในปากอาหึงอยู่แล้ว ความเจ็บปวดที่กัดกร่อนและความเสียสละที่ดูร้ายยิ่งกว่าแม่หมาป่าปลุกให้ยารองได้สติ แกล่อดกางเกง กางเกงใน และเสื้อชั้นในออกจนเหลือแต่ร่างเปลือยเปล่า ยารองแถมยืมให้พวกมันเหมือนผู้หญิงร้านราคะ น้ำตาเอ่อคลอเบา นอนลงบนเตียงพลาจร้องเสียงดัง “เอาเลย อยากทำอะไรก็เชิญ ขออย่างเดียว อย่าทำอะไรลูกฉัน” (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 378)

ตัวอย่างที่ 39 我是参拜了众多坟头之后才来参拜二奶奶的坟头的。二奶奶短促的绚丽多彩的一生，在我的故乡的“最英雄好汉最王八蛋”的历史上，涂抹了醒目的一笔。她以她诡奇超拔的死亡过程，唤起了我们高密东北乡人内心深处某种昏睡着的神秘感情。(Mo, Y., 2003, p.303) ผมมาคาราวะหลุมศพของยารองเป็นที่สุดท้าย ชีวิตอันแสนสั้นแต่เปี่ยมสีสันของแกถือเป็นเรื่องราวสำคัญบทหนึ่งในประวัติศาสตร์แห่งเกมี่ต่งเป้ยดินแดนซึ่ง “สูงส่งและสามัญที่สุด” แห่งนี้ การตายอันแปลกประหลาดของยารองปลุกความลึกกลับที่หลับใหลอยู่ในซอกหลืบแห่งจิตวิญญาณของคนแถบนี้ให้ตื่นขึ้นอีกครั้ง (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 418)

ตัวอย่างที่ 40 刘氏用那只大手摩挲着爷爷瘦骨嶙峋的身体，细语绵绵地说：“兄弟……你还行吗……还有劲吗……你别愁了，干干我，心里是不是轻快一点……” (Mo, Y., 2003, p.181) นางหลิวซื่อใช้มือใหญ่ๆ ลูบร่างผอมเกร็งของปู่พลาจเอ๋อด้วยน้ำเสียงแผ่วเบา “น้อง...ยังไหวไหม... มีแรงหรือเปล่า... ไม่ต้องเศร้าไปหรอก เอาฉันสักยกสองยกอาจจะโล่งใจขึ้นก็ได้...” (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 251)

ตัวอย่างสุดท้าย เป็นบทส่งท้ายที่ผู้เขียนบรรยายขึ้นโดยต้องการสื่อถึงความรักความผูกพัน และการถวิลหาจิตวิญญาณอันแรงกล้า และความยิ่งใหญ่ดงามในอดีต ที่ถูกสื่อสารออกมาในตัวตนของนวนิยายเรื่องนี้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นลักษณะสำคัญของวรรณกรรมตามหารากของจีน (寻根文学) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 41 这时，围绕着二奶奶坟墓的已经是从海南岛交配回来的杂种高粱了。……我痛恨杂种高粱。它们空有高粱的名称，但没有高粱挺拔的高杆；它们空有高粱的名称，但没有高粱辉煌的颜色。它们真正缺少的，是高粱的灵魂和风度。这就是我向往的、永远会向往着的人的极境和美的极境。(Mo, Y., 2003, p. 304 - 305) เดี๋ยวนี้ทุ่งข้าวฟ่างที่รายล้อมหลุมศพของยารองถูกแทนที่ด้วยข้าวฟ่างพันธุ์ผสมที่นำมาจากเกาะไหหลำทั้งหมด... ผมชิงชังข้าวฟ่างพันธุ์ผสมยี่นัก... พวกมันเป็นข้าวฟ่างแต่เพียงในนามเท่านั้น หากลำต้นไม่สูงใหญ่ไม่ออกรวงสีแดงเพลิงสุกใส มันจะเป็นข้าวฟ่างได้อย่างไร สิ่งที่พวกมันขาดไปคือ

จิตวิญญาณและความสง่างามอย่างข้าวฟ่างแท้... นั่นคือที่สุดแห่งความงามที่ผมถวิลหา และจะถวิลหาตลอดกาล (ประทีปพร วิรัชโกศล, ผู้แปล, 2557, หน้า 420-421)

จะเห็นได้ว่าต้นข้าวฟ่างแดง ดินดำและแม่น้ำดำ เหล้าข้าวฟ่าง ขนมแป้งม้วน และยาล้วนสื่อความออกมามากกว่าแค่รูปคำที่ปรากฏ ทั้งหมดสื่อความหมายในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ ความหมายของสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบวัฒนธรรม ซึ่งทำหน้าที่เป็นรหัส กฎเกณฑ์ในการกำหนดความหมาย กล่าวคือสิ่งเหล่านี้มิได้มีความหมายสมบูรณ์พร้อมในตัวเอง แต่ผู้เสพ ผู้ใช้ ผู้พิจารณามีส่วนในการสร้างความหมายให้กับสิ่งเหล่านี้ด้วย (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2555, หน้า 95)

3. ความสัมพันธ์ของสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในเรื่อง

สัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเหาเหลียงจยาจู” ของ มั่วเหยียน ประกอบด้วยสัญลักษณ์ที่โดดเด่น 5 ประการ ได้แก่ 1. ต้นข้าวฟ่างแดง 2. ดินดำและแม่น้ำดำ 3. เหล้าข้าวฟ่าง 4. ขนมแป้งม้วน และ 5. ยา ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือ สัญลักษณ์ทางธรรมชาติและทางภูมิศาสตร์ อันประกอบด้วย 1. ต้นข้าวฟ่างแดง 2. ดินดำและแม่น้ำดำ และประเภทที่สอง คือ สัญลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม อันประกอบด้วย 1. เหล้าข้าวฟ่าง 2. ขนมแป้งม้วน และ 3. ยา

จากตัวบทนวนิยายปรากฏสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่คอยหล่อเลี้ยงเกื้อกูลให้ทุกชีวิตในดินแดนเกามิ่งตงเป่ย์ดำรงอยู่ได้ ผู้เขียนใช้ต้นข้าวฟ่างแดงเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงกำลังกายกำลังใจอันเข้มแข็งและจิตวิญญาณอันแรงกล้าของผู้คนบนดินแดนแห่งนี้ ต้นข้าวฟ่างแดงแสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตของผู้คนในดินแดนแห่งนี้ที่มีความเกี่ยวข้องกับต้นข้าวฟ่างแดงตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น การนำสายรกไปฝังใต้ต้นข้าวฟ่างแดง การใช้ดินดำและต้นข้าวฟ่างแดงทำเป็นยารักษาโรค แม้กระทั่งวัตถุดิบในการฝังศพก็ใช้ต้นข้าวฟ่างแดงกับดินดำ ดินดำและแม่น้ำดำเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติที่เกามิ่งตงเป่ย์ ดินดำทั้งเป็นแหล่งอาหารของต้นข้าวฟ่าง ดินริมแม่น้ำดำซึ่งเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำนานาชนิด และแม่น้ำดำเป็นแม่น้ำสายหลักที่หล่อเลี้ยงชีวิตของผู้คนในเกามิ่ง ทั้งดินดำและแม่น้ำดำเป็นลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลทำให้ผู้คนที่นี่เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรงจิตใจเข้มแข็ง ดินดำและแม่น้ำดำและเป็นที่มาและเป็นบ่อเกิดแห่งสรรพชีวิต ทั้งนี้ดินดำเป็นแหล่งกำเนิดพืชพันธุ์ธัญญาหารนานาชนิด โดยเฉพาะต้นข้าวฟ่างแดงซึ่งเป็นพืชประจำถิ่นหรือเปรียบเสมือนเป็นผู้ให้ ผู้เมตตาแห่งดินแดนเกามิ่งตงเป่ย์ และเมื่อต้นข้าวฟ่างแดงแก่ชราและย่อยสลายลงก็จะกลับกลายเป็นดินดำอีกครั้ง ดินดำและต้นข้าวฟ่างแดงจึงมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นต่อกันโดยตรง แม่น้ำดำเป็นแหล่งกำเนิดของสัตว์น้ำนานาชนิดและเป็นแหล่งที่อยู่อันอุดมสมบูรณ์ของสัตว์เหล่านั้นซึ่งล้วนเป็นอาหารชั้นเลิศของมนุษย์ เห็นได้ว่าดินดำและแม่น้ำดำนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตผู้คนที่อยู่ในดินแดนเกามิ่งตงเป่ย์ตั้งแต่เกิดจนตายเฉกเช่นเดียวกับต้นข้าวฟ่างแดง ณ ที่แห่งนี้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ภูมิศาสตร์ และชีวิตมนุษย์ถูกเกี่ยววัดไว้ร่วมกันอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้

เหล้าข้าวฟ่างเป็นผลผลิตที่เกิดจากต้นข้าวฟ่างแดง ซึ่งเจริญเติบโตได้จากแร่ธาตุในดินดำและได้รับความชุ่มชื้นจากน้ำในแม่น้ำดำ จนออกรวงเป็นเมล็ดให้มนุษย์สามารถนำมากลั่นเป็นเหล้าข้าวฟ่าง ให้มนุษย์ได้ใช้ดื่มหรือใช้งานในลักษณะอื่น ๆ จนกลายเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง เหล้าข้าวฟ่างอยู่ในสายเลือดของคนเกามิ่ง พวกเขาล้วนมีความผูกพันกับเหล้าข้าวฟ่างอย่างลึกซึ้ง เพราะเหล้าข้าวฟ่างเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ชีวิตที่นี่ดำเนินต่อไปตามขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมและประเพณีที่สืบทอด

กันมา ทั้งยังช่วยสร้างงานและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้กับคนในหมู่บ้าน เหล้าข้าวฟ่างปรากฏอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของผู้คนในเกามี่ นอกจากเหล้าข้าวฟ่างแล้วยังมีขนมแป้งม้วนซึ่งเป็นหนึ่งในอาหารที่ได้รับความนิยมของผู้คนที่นี่ ขนมแป้งม้วนเป็นอาหารที่ให้พลังงานและสารอาหารชั้นดี อีกทั้งเป็นอาหารที่ทำงานด้วยขนาดและลักษณะที่พกพาง่ายจึงทำให้ขนมแป้งม้วนเป็นอาหารที่สามารถพกพาไปกินได้ทุกที่ทุกเวลาแม้กระทั่งอยู่ในสมรภูมิรบหรือเพื่อประทังชีวิตให้อยู่รอดในสภาวะหลังสงคราม

คำเรียก “ยา” เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตอีกประการหนึ่งในตัวบทนวนิยายเรื่องนี้ “ยา” เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเชื่อมโยงกับสัญลักษณ์ 4 ประการข้างต้นอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ยาทั้ง 3 ตัวละครที่ผู้เขียนกล่าวถึงล้วนเติบโตในดินแดนทุ่งข้าวฟ่างสีแดงเพลิง บริโภคและอุปโภคผลผลิตที่เกิดจากดินดำ แม่น้ำดำ และต้นข้าวฟ่างแดงจนเติบโตเป็นผู้หญิงที่มีร่างกายแข็งแรง โดยเฉพาะได้เฟิงเหลียน ซึ่งเป็นผู้หญิงที่โดดเด่น สง่างาม มีความคิดเป็นของตัวเอง มีจิตใจเด็ดเดี่ยวกล้าหาญ มีความคิดสร้างสรรค์ และเป็นผู้มีจิตวิญญาณอิสระ ยาเป็นเจ้าของกิจการโรงเหล้าข้าวฟ่าง ยาต้มเหล้าเก่ง ยาต้มเหล้าข้าวฟ่าง จนเรียกได้ว่าเหล้าในนั้นอยู่ในกระแสเลือดของยา และยาอย่างขนมแป้งม้วนอร่อย ชีวิตของยา ยารอง และยาสามล้วนแต่สะท้อนให้เห็นถึงรากเหง้าแห่งชีวิตประการอื่นๆ ที่ปรากฏอยู่ในเกามี่ต่งเป๋ย สัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตเหล่านี้เป็นทั้งสิ่งที่ครอบคลุม “ยา” ไว้และซ่อนเร้นอยู่ในตัวตนของ “ยา” ซึ่งแต่ละสัญลักษณ์จะปรากฏขึ้นในแต่ละช่วงชีวิตของทุกคนในเกามี่ต่งเป๋ย สัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตเหล่านี้สอดคล้องและเชื่อมโยงกันเสมือนทุกรากเหง้าแห่งชีวิตหลอมรวมกันและฝังลึกอยู่ในดินดำผืนใหญ่บนทุ่งข้าวฟ่างสีแดงเพลิงที่ชุ่มชื้น เป็นจุดกำเนิดแห่งชีวิตและเป็นที่พักพิงอาศัยร่วมกันบนผืนแผ่นดินที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนแห่งนี้

อภิปรายผลการวิจัย

มั่วเหยียน (莫言) เขียนนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” (红高粱家族) โดยใช้สัญลักษณ์รูปแบบต่างๆ ตั้งแต่การตั้งชื่อเรื่องเป็นสัญลักษณ์ การใช้ตัวละครเป็นสัญลักษณ์ การใช้ฉากเป็นสัญลักษณ์ การใช้ความคิดคำนึงของตัวละครเป็นสัญลักษณ์ การใช้บทสนทนาเป็นสัญลักษณ์ และการใช้เหตุการณ์ในเนื้อเรื่องเป็นสัญลักษณ์ โดยมีสัญลักษณ์ที่ปรากฏขึ้นซ้ำ ๆ อยู่ในองค์ประกอบต่าง ๆ ของนวนิยาย อีกทั้งสัญลักษณ์เหล่านี้ต่างก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ร่วมกันนำเสนอบอกเล่าเรื่องราวตำนานแห่งดินแดนเกามี่ต่งเป๋ยและสะท้อนภาพการดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของชาวบ้านในสังคมชนบทจีน ผู้เขียนใช้สัญลักษณ์เป็นกลวิธีหนึ่งในการเขียนงานวรรณกรรมแนวมหารากโดยกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สื่อความหมายถึงการดำรงชีวิตของผู้คน ณ ที่แห่งหนึ่งตั้งแต่เกิดจนตาย สัญลักษณ์เหล่านั้นจึงแสดงให้เห็นถึงรากเหง้าแห่งชีวิตของผู้คน ณ ที่แห่งนั้น กล่าวคือ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิต เป็นต้นเหตุและแก่นสารในการดำรงชีวิตซึ่งนำไปเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ สัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตจึงสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ ลักษณะการดำรงชีวิต สภาพความสัมพันธ์ รวมถึงค่านิยมและความคิดของผู้คนในระบอบวัฒนธรรมนั้น

ทั้งนี้สัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” ทั้ง 5 ประการ นำเสนอประเด็นความหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถแจกแจงได้ดังนี้ 1.1 ต้นข้าวฟ่างแดง สื่อความหมายถึง แหล่งกำเนิดชีวิต ความรุ่งเรืองของชีวิต จิตวิญญาณอันแรงกล้า และความอยู่รอด 1.2 ดินดำ และแม่น้ำดำ สื่อความหมายถึง แหล่งกำเนิดชีวิต ความอุดมสมบูรณ์ การดำรงชีวิต และความอยู่รอด

2.1 เหล้าข้าวฟ่าง สื่อความหมายถึง วัฒนธรรมประเพณี การสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ และความอยู่รอด
 2.2 ขนมแป้งม้วน สื่อความหมายถึง วัฒนธรรมประเพณี อาหารการกิน และความอยู่รอด 2.3 ย่า สื่อความ
 หมายถึง ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ความคิดเปิดกว้างอิสระเสรี ไม่ยึดตามกรอบประเพณี และความอยู่รอด
 ล้วนแล้วแต่ตีความจากแง่มุมของวัฒนธรรมประเพณี การดำรงชีวิต ค่านิยมและความคิดของตัวละคร

สรุปได้ว่า สัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในเรื่องในนวนิยายจีนเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” ของมั่วเหยียน ชื่อฉบับแปลภาษาไทยว่า “ตำนานรักทุ่งสีเพลิง” ประกอบด้วยสัญลักษณ์ 2 ประเภท ประเภทแรก สัญลักษณ์ทางธรรมชาติและทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ 1. ต้นข้าวฟ่าง และ 2. ดินดำ และแม่น้ำดำ และ ประเภทที่สอง สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ได้แก่ 1. เหล้าข้าวฟ่าง 2. ขนมแป้งม้วน และ 3. ย่า โดยสัญลักษณ์แต่ละประการจะสื่อความหมายทางสัญลักษณ์ที่ต้องการสื่อสารของตนเองออกมา แต่เป็นข้อย่อยได้หลายประการข้างต้น โดยสัญลักษณ์ทั้ง 5 ประการนี้มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน อย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ อนึ่ง สัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏทั้ง 5 ประการ มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นและมีประเด็นความหมายที่น่าเสนอร่วมกัน คือ การเป็นไปเพื่อความอยู่รอด สัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตเหล่านี้นี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงพื้นฐานของการดำรงชีวิตและการดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ นวนิยายจีนเรื่องนี้ได้สื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรมและการดำรงชีวิต ซึ่งถือเป็นส่วนประกอบของระบบวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ที่ผู้อ่านและผู้ศึกษามีส่วนในการพิจารณาสร้างความหมายให้กับสัญลักษณ์ที่ปรากฏในตัวละครวรรณกรรม

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

รากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในรูปแบบสัญลักษณ์ในนวนิยายจีนเรื่องนี้สื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรม การดำรงชีวิต ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และความนึกคิดของตัวละคร ซึ่งสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิต แต่ละประการล้วนสื่อความออกมามากกว่าแค่รูปคำที่ปรากฏ ความหมายของสัญลักษณ์เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ คล้ายกับเป็นรหัสและหรือเป็นแบบแผนความหมายในระบบใดระบบหนึ่ง ซึ่งมีได้มีความหมายสมบูรณ์พร้อมในตัวเอง ซึ่งผู้อ่านและผู้ศึกษามีส่วนในการพิจารณาสร้างความหมายให้กับสัญลักษณ์ที่ปรากฏในตัวละครวรรณกรรม โดยสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในนวนิยายจีนเรื่องนี้มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันในระบบวัฒนธรรมของดินแดนเกาหลีมั่งเปย และสื่อความหมายให้เห็นถึงพื้นฐานของการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์และการดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอด

ข้อเสนอแนะ

นอกจากการศึกษาสัญลักษณ์ที่แสดงถึงรากเหง้าแห่งชีวิตที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” ผู้วิจัยเห็นว่านวนิยายจีนเรื่องนี้และงานประพันธ์อื่นของมั่วเหยียนยังมีหัวข้อที่น่าสนใจควรค่าแก่การศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ อีกมาก อาทิ การศึกษาความหมายของสุนัชลากสีที่ปรากฏในเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” ภาพสะท้อนสังคมชนบทจีนในเรื่อง “หงเกาเหลียงจยาจู” การศึกษาทิวทัศน์การเล่าเรื่องของมั่วเหยียน การศึกษาการใช้สัญลักษณ์และอุปมาอุปไมยในนวนิยายของมั่วเหยียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- กุหลาบ มลลิกะมาส. (2538). **วรรณคดีวิจารณ์** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชยุตม์ อินตะยะ. (2557). การผลิตเอทานอลจากเมล็ดข้าวฟ่างโดยการเพาะเลี้ยงร่วมระหว่าง **จุลินทรีย์ที่ผลิตเอนไซม์อะไมโลไลติกและเอทานอล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2555). **สัณยวิทยา โครงสร้างนิยม หลังโครงสร้างนิยมกับการศึกษา รัฐศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- ณรงค์ศักดิ์ เสนาณรงค์. (2533). เรื่องที่ 7 ข้าวฟ่างและการใช้ประโยชน์จากข้าวฟ่าง. **สารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน ฉบับเฉลิมพระเกียรติฯ เล่มที่ 14**. กรุงเทพฯ: โครงการสารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
- ดวงมน จิตรจำนง. (2527). **สุนทรียภาพในภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- เถกิง พัฒโนภาส. (2551, มกราคม-ธันวาคม). สันยศาสตร์กับภาพแทนความ. **วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**, 57(1), 35-50.
- นัยนัพัต อธิษฐ์พัส. (2561). **ความย้อนแย้งแห่งเสรีภาพในนวนิยายเรื่อง ความฝันในหอแดง และนวนิยายของมัวเซียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพพร ประชากุล. (2552). **ยกอักษร ย้อนความคิด**. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2536). **ตลอดวรรณกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, หม่อมหลวง. (2522). **วิเคราะห์วรรณคดีไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประคอง นิมมานเหมินท์, และศิริพร ณ ถลาง. (2551). **นิทานพื้นบ้านศึกษา**. กรุงเทพฯ: โครงการ ตีราคาณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเทืองพร วิรัชโกศล, ผู้แปล. (2557). **ตำนานรักทุ่งสีเพลิง**. กรุงเทพฯ: เอโนเวล.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สายวรุณ สุนทโรทก. (2559). **มายาคติและรหัสวัฒนธรรมใน “ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต”**. เอกสาร เสนอต่องานประชุมเสนอบทความทางวิชาการด้านไทยศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง วันที่ 26 - 28 ตุลาคม 2559. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อมรา เทศกรณ์. (2520). **การวิเคราะห์คุณค่าหนังสือนอกเวลาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Potts, A. (1996). **Sign in Robert S. Nelson and Richard Shiff: Critical Terms for Art History**. Chicago: University of Chicago Press.
- Barthes, R. (2544). **มายาคติ/สรรพนิพนธ์=Mythologies**. วรรณพิมพ์ อังกฤษศิริสรพ, ผู้แปล. กรุงเทพฯ: คบไฟ.

- He, W. (2020, December). A Brief Discussion on the Narrative Charm of "Red Sorghum". **Yalujiang Literary Monthly Journal**, 2020(12), 60.
- Li, R. (2021, July). Interpretation of the Phenomenological Attitude of "Returning to the Thing itself" in Root-seeking Literature-Based on Han Shaogong "Papa" as an example". **Peony Periodical Journal Evaluation Column**, 2021, 38-40.
- Li, W.. (2018). **Animal Imagery in Mo Yan's Novels**. Master's thesis, Kashgar University.
- Lin, X., &Xiao, J. (2011). **"The Vault of Novellas"**. Guangzhou: Huacheng.
- Liu, X. (2020, February). Appreciation and Analysis of Female Images in Mo Yan's Novels. **Journal of Suzhou Institute of Education**, 23(1), 58-60.
- Mo, Y. (2003). **Red Sorghum Clan**. Beijing: Contemporary World Publishing House.
- Qiannongwang. (2017). **Efficacy and Function of Sorghum Rice**. Retrieved August 31, 2021, from <http://www.qnong.com.cn/jiankang/yingyang/17045.html>.
- Wang, X. (2015). **Modern and Contemporary Chinese Literature**. Beijing: Beijing University Press.
- Wen, D. (2007). **Interpretation of the Red Archetype in the Red Sorghum Clan**. Master's thesis, Hunan Science and Technology University.